TÜRKİYE İŞ BANKASI

Türkiye İş Bankası'nın
çocuklarımıza armağanıdır.

Mart-Nisan/1989

Kumbara

NASREDDİN HOCA BİRGÜN...

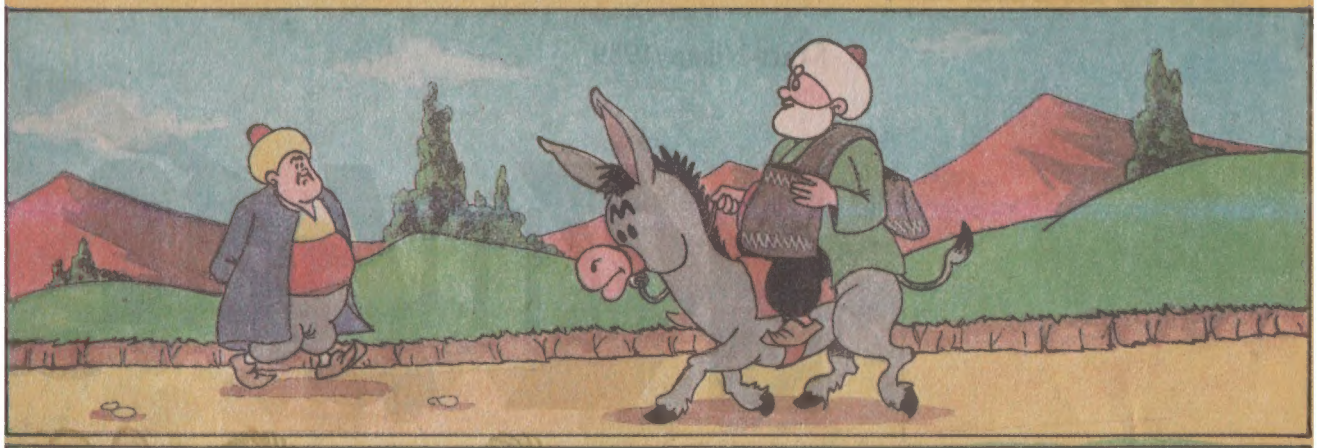

Bayramınızı Kutlarız...

Sevgili Çocuklar,

Mart ve Nisan aylarıyla birlikte doğanın yeniden canlanacağı güzel günlere kavuşuyoruz. Siz çocuklar özellikle Nisan ayını çok seversiniz, çünkü Atatürk'ün, siz çocuklara armağan ettiği "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" bu ayın yirmiüçünde kutlanır.

Sevgili çocuklar, Atatürk'ün bu armağanının değerini ve anlamını iyice kavramalı ve gereğini yapmaya çalışmalıyız. Cumhuriyet'in varlığı ancak ona gönülden inanan kuşaklarla sürebilir.

Bayramınızı kutlar, sağlık ve esenlik dileriz.

KUMBARA

Kumbara

İki ayda bir yayımlanır
Mart-Nisan 1989 / Sayı: 124

Türkiye İş Bankası A.Ş. Halkla İlişkiler Müdürlüğü adına Sahibi: Dr. URAL RUTKAY

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni: Sabâ HAMUTÇUOĞLU

Dizgi: Yazıevi
Baskı: HÜRRİYET OFSET A.Ş. Sefaköy-İstanbul
(1 Mart 1989)

Adres: KUMBARA Dergisi
Türkiye İş Bankası A.Ş.
Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Atatürk Bulvarı, 191
Kavaklıdere
06684 ANKARA

Kapak Resmi: İSMAİL GÜLGEÇ

Nevzat Ağabeyle Baş Başa

Sayın Nevzat Ağabey:
Ben 10 yaşında 4. sınıfa giden bir kızım. Derginizi zevkle okuyorum. Bilgi testlerini çok seviyorum. Her ay yayımlamış olduğunuz Kumbara Dergisi'nin bütün bölümlerini ilgiyle okuyup cevaplıyoruz. Kumbara Dergisi'ni okula götürüp "Güle Oynaya" köşesindeki oyunları sınıfça zevkle oynuyoruz. Masalları okuyup özet yazıyoruz. Çabalarınıza çok teşekkür ederiz.

HÜLYA GÖLPINAR
Zeytinburnu - İstanbul

Nevzat Ağabey:
Biz, yani arkadaşım Asuman ve ben her zaman "Kumbara Dergisi" alıyoruz. Bazı eleştirilerimiz ve isteklerimiz var. Masal ve hikâyelere daha fazla yer vermenizi diliyoruz. "Bizim Ali" bölümünü, "Ünlü Kişiler" ve "Buluşların Öyküleri" bölümlerini zevkle okuyoruz.

GAMZE YEŞİLYURT
Niksar - Tokat

Sevgili Kumbara:
Her ay gönderdiğiniz Kumbara Dergisi'ni alıyor ve çok yararlı bilgiler öğreniyoruz. Hepsi de çok yararlı bilgiler oluyorlar. Bizi düşünüp gönderdiğiniz dergiler için hepinize teşekkür ederiz.

MELEK AKMAN, MEHMET ALİ İLERİ, NECMİ KOÇAK, NURGÜL KOZLARLI, S. İLERİ, ARZU DÖNE, GÖNÜL TÜRKYILMAZ
Böckingen - Batı Almanya

Sevgili MELEK AKMAN, MEHMET ALİ İLERİ, NECMİ KOÇAK, NURGÜL KOZLARLI, S. İLERİ, ARZU DÖNE, GÖNÜL TÜRKYILMAZ ve Batı Almanya'dan mektup yazarak bizleri kutlayan sevgili Türk çocukları:
Hepinizin ilgi ve teşekkürleri bizi çok sevindirdi. Bundan sonra da sizlerin ilgisine lâyık olmak için güzel Kumbara Dergileri hazırlamayı sürdüreceğiz. Hepinize selamlar.

Sevgili Nevzat Ağabey:
Ben Almanya'da doğup büyüdüm. Kumbara Dergisi'ni çok beğeniyorum. Dergileri Almanya'da da dağıttığınız için sizleri takdir ediyorum. Bizleri unutmuyorsunuz. Dertlerimizi dinliyorsunuz. En çok hoşuma giden yerleri ise "Nevzat Ağabeyle Baş Başa" ve "Fıkra" sayfaları. Bizleri sevindirmek için çok çaba sarfediyorsunuz. Mektubumu yayımlarsanız çok teşekkür ederim. Kucak dolusu selamlar.

SERAP PEHRMANN
Hagen - Batı Almanya

Sevgili Kumbara Dergisi,
Ben **Kumbara Dergisi**'nin sayfalarında 3. sınıf Genel Bilgi Testleri'nin yayımlanmasını istiyorum.

AYÇA ABAY
Kahramanlar-İzmir

Sevgili Nevzat Ağabey,
Derginizi büyük bir ilgiyle okuyorum. Bir isteğim olacak; Anadolu Liseleri sorularını derginizde yayımlayın ve bilen arkadaşlarımıza ödüller verin. Böylece bizler hem bilgimizi daha çok arttırırız, hem de Kumbara Dergisi'nden birer ödül almış oluruz.

EMRAH YILMAZ
Söke-Aydın

Sayın Kumbara Dergisi İlgilileri:
Her ay göndermiş olduğunuz dergileri çok beğeniyoruz. Zevkle okuyoruz; özellikle hikâyeler çok hoşumuza gidiyor. Sıkıldığımız anlarda dergiler imdadımıza yetişiyor. Çünkü burada Türkçe kitaplar bulamıyoruz. Bilmece-Bulmaca sayfalarını arttıramaz mısınız? Şaşkınlar gibi başka bir dizi daha olamaz mı? Nasreddin Hoca iki sayfa olarak çıkarılamaz mı? Bu isteklerimizi yerine getirebilirseniz çok seviniriz. Hepinize selam ve saygılar.

FERDINAND BUISSON
TÜRK İLKOKULU
4. Sınıf Öğrencileri
Dreux - Fransa

Değerli Kumbara Dergisi:
Derginizi her ay alıyorum ve çok beğeniyorum. Büyük bir ilgiyle okuyorum. Çok güzel yayınlarınız var. Birçok arkadaşıma da tavsiye ettim. Her geçen zaman yenilenen derginizi yedi yaşımdan beri okuyorum. Fakat bu güzel dergide armağanlı yarışmalara daha çok yer verseniz bence herkesçe ilgi toplar. Armağanlar fazla büyük olmasa da olur. Zaten kazanan kişiye o küçücük hediye bile manevi bakımdan büyük bir doyum sağlar. Sonsuz sevgi ve selamlarımla.

SELMA KÖŞTER
Dikili - İzmir

Sevgili Nevzat Ağabey:
Adım Ali Kızılkan; orta 1. sınıf öğrencisiyim ve 12 yaşındayım. Kumbara'yı çok seviyorum. Özellikle fıkralarını çok seviyorum. Kumbara'nın fıkraları sayesinde sınıfımızın fıkracısı oldum. Derginizde kâğıt katlama sanatı, ev yapma, kamyon yapma gibi işlere de yer vermenizi istiyorum. Sizlere şimdiden teşekkürler.

ALİ KIZILKAN
Antakya - Hatay

BU NE BİÇİM UYUMAK?

Bazı hayvanların uyuma alışkanlıkları çok tuhaf oluyor. Birkaçına bir göz atalım, bakalım nasıl uyurlarmış:

AMAN SIKI TUTUNUN!

Orangutan denilen maymunlar, ağaçlarda uyurlar. Bu maymunlar, kıllarla kaplı upuzun kollarıyla, gövdelerinin iki yanındaki dallara sıkıca tutunurlar. Hem de öyle sıkı tutunurlar ki, şiddetli rüzgârlar bile onları yere düşüremez. İyi ki düşüremez! Zira, orangutanlar yataklarını genellikle 12 metre kadar yükseklikte seçerler. Eğer oradan yere düşecek olsalardı, son uykularını uyumuş olurlardı!

AYAKTA UYUYANLAR

Zürafalar çoğu zaman ayakta uyurlar. Dizlerindeki özel eklemler kilitlenerek, onların düşmelerini önlerler. Ama uyurken, zürafanın upuzun boynu aşağı doğru sarkar. Bazen boynunu bir ağaca yasladığı da olur. Oysa, yavru zürafalar yere uzanarak uyurlar ve boyunlarını sırtlarına yaslarlar. Büyüdüklerinde, onlar da ayakta uyumayı öğrenecekler elbet!

KUŞ KUŞ KAÇ KUŞ?

Kuzey Amerika bıldırcınları bir halka oluşturur ve öyle uyurlar. Ama başlarını dışa doğru uzatırlar. Böylece birbirlerini ısıtmış olurlar. Ama içlerinden biri bir tilki sesi işitirse, bütün bıldırcınları uyandırır ve hepsi bir yana uçarlar. Tilki uzaklaştığı zaman, gene bir halka oluşturup uykuya dalarlar.

BAŞKASININ YATAĞI

Başka deniz hayvanlarının kabuklarında yaşayan bir tür yengeç vardır. Bunlar, her gece bir deniz salyangozunun kabuğunu bularak, içine girer ve öyle uyurlar. Bu yengeçler büyüdükçe, kendilerine daha geniş yataklar, yani kabuklar ararlar. Bıraktıkları küçük kabukların içine de yavru yengeçler sığınırlar.

KUŞ BEYİNLİ HİNDİLER

Yaban hindileri her gece aynı yerde uyurlar. Akşam olunca, bir ağaçta belledikleri tüneklerine doğru koşuşurlar. Birbirlerini ite kaka, kendi özel tüneklerini bulurlar ve ancak ondan sonra uyumaya başlarlar. Biraz salakça bir davranış, ama adı üstünde: Kuş beyinlidir bu hindiler de!

KUM YIĞINI MI?

Kirpi balıkları suda yaşarlar, ama karada uyurlar. Bunlar, akşam olunca, bir kıyıdaki kumların içinde üç-dört kat halinde üst üste yığılarak uyumaya başlarlar. Ayrıca üzerlerini de kumla örterler. Böylece üşümemiş olurlar. Uzaktan bakınca, kıyıda bir kum yığınından başka bir şey göremezsiniz.

ISITAN VIZILTILAR

Balarıları bütün yaz, gece gündüz çalışarak kışlık ballarını hazırlarlar. Yorulunca, birkaç gece boyunca uyurlar. Ama birçoğu 300 kadar arıdan oluşan büyük kümeler halinde uyur. Kovan soğuyunca, arılar uyanır, kanatlarını birbirine sürterek vızıldar ve böylece ısınmış olurlar. Arılar, vızıltılarıyla, ısıyı birkaç derece yükseltebilirler.

SU YATAKLARI

Foklar, uyumak için denizin dibine inerler ve nefeslerini tutarak orada 20 dakika kadar kalırlar. Sonra uykudayken, suyun yüzeyine çıkıp birkaç derin nefes alırlar ve gene dibe inerler. Bütün gece bu çıkış ve inişlerini yineleyip dururlar. Sabahleyin uyandıklarında yorgun düşeceklerini sanırsınız, ama onlar dinlenmişlerdir.

taşıyarak, onların üremesine yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Dünyayı çiçek bahçesine çevirmek istiyorlardı böylelikle. Çiçek onlar için her şeydi. Çiçek hayattı...

Bu büyük, güçlü çalışmaya rağmen gene de büyük bir kargaşa vardı kovanda. Herkes getirdiğini bir köşeye istif etmeye çalıştığı için petekler, iyi düzenlenmemiş plansız şehirlerdeki evler, apartmanlar, işyerleri, gecekondular, yollar, caddeler gibi çirkindi. El ele vermek istemeyen kötü yürekli arılar, bu durumu görünce sevindiler, güldüler, alay ettiler. Ama çalışkan arılar bu karmaşık durumdan yılmadılar. Çareler düşündüler ve sonunda buldular. Kötü durumu önlemek, yapılanları değerlendirmek için aralarında iş bölümü yaptılar. Kısa zamanda ortadaki kargaşa kalktı. Dünyanın en büyük mimarlarını kıskandıracak mükemmellikte, düzgün, güzel bal petekleriyle kovanı doldurdular. İçlerindeki ballar altın gibi ışıldıyordu. Kokusu çiçeklerden farksızdı.

El ele vermeyen, tembel, çalışmaktan hoşlanmayan arılar ise, yalnız, ortaya güzel, verimli bir şey koyamadan dolaşıp duruyorlar o günden beri şurada burada...

Çalışkan arılar ise, başka petekler kurmak üzere dünyanın her tarafına yayıldılar, ormanlarda, yaylalarda, dağlarda, kırlarda, nehir, göl kenarlarında, evlerde, çiftliklerde yeni yeni kovanlar kurdular. El ele, omuz omuza vermenin, iş bölümü yapmanın, planlı, programlı çalışmanın ürünü balları peteklere doldurdular ve insanlara sundular. Neşelerinden çiçekler arasında sevinçle vızıldadılar. Onun için balın bayıltıcı bir kokusu vardır.

Altın gibi bir arı vızıldayarak pembeli, beyaz çiçek dolu ağacın başka bir dalına doğru uçtu. Baharın kokusunu, rengini duyan başka bir arı da yine çiçeklenmiş ağaca geldi. Sonra başkaları göründüler. Çiçeklerin arası neşeli vızıltılarla doldu. Onların tükenmez çalışkanlığını gören bir baba, oğluna:

— Arılar gibi çalışırsan başaramayacağın iş olmaz oğlum, dedi.

Arılar çiçekten çiçeğe uçuştular...

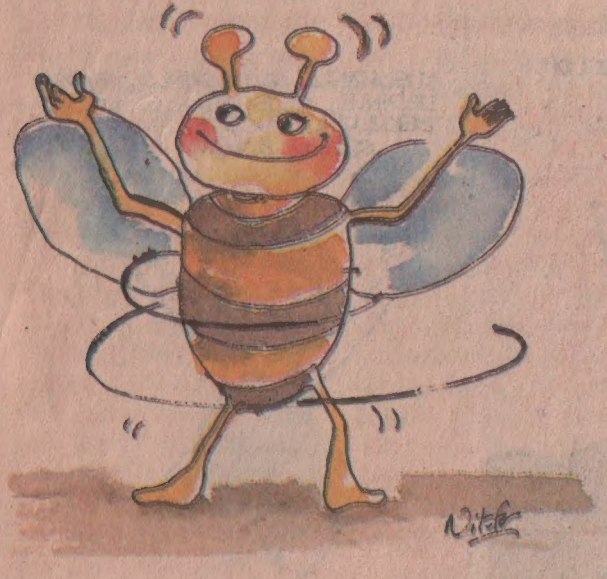

Artık siz de hesap açtırabilirsiniz!..

Sevgili çocuklar,

Bankamızın 31 Aralık 1987 tarihinden itibaren başlattığı "İlk İmza Hesabı"na ilgi sizlerin katkılarıyla devam ediyor. Bugüne kadar bu konuda yeterli bilgi sahibi olamamış arkadaşlarımızın olabileceği düşüncesiyle bu sayımızda "İlk İmza Hesabı" ile ilgili birkaç bilgi vermek istiyoruz.

Evet çocuklar, artık İş Bankası şubelerinden yanınızda bir büyüğünüz olmadan yararlanabilir, hesabınıza para yatırabilir ve para çekebilirsiniz. Hepiniz biliyorsunuz, para biriktirmek ve gerekli yere harcamak önemli bir iştir. Bu işi en iyi bir banka kanalı ile yapabilirsiniz. İşte, İş Bankası da yetişkinlerle aynı düzeyde ilgi göreceğiniz bankacılık uygulamasını sizlere sunuyor.

Daha önce de, bankamızda belli bir işte çalışan küçükler veya henüz reşit olmamış öğrenciler kendi adlarına hesap açtırabiliyor, bu hesaplardan kendi imzaları ile para çekebiliyorlardı. Bugünkü uygulama ise ilkokul öğrencileri de dahil, 18 yaşından küçüklerin tümü, dilediklerinde adlarına hesap açtırabiliyorlar. Bunun yanı sıra lisede okuyan ağabey ve ablalarınız da "Bankamatik" kartı alabiliyorlar. Sadece ilkokul öğrencileri hesabın açılışında anne veya babaları ile şubelerimize başvuracak, daha sonra hesaba para yatırıp çekerken tek başlarına hesaplarını kullanabilecekler.

Sevgili kumbaramız, Türkiye İş Bankası'nın ilk kez yıllar önce çocuklarımıza tasarruf amacıyla sunduğu para biriktirme kutusu, artık ilkokula gidemeyecek kadar minik kardeşlerimizin malı oldu. Büyüklerin ise artık kendi kullanabildikleri hesap cüzdanları var.

Siz de en kısa sürede en yakın şubemize giderek kendinize bir "İlk İmza Hesabı" açtırın, harçlıklarınızı veya kazancınızı bu hesapta biriktirin, gerektiğinde gerektiği kadarını şubeden çekerek harcayın.

Uluslararası Atatürk Çocuk Sergisi

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca düzenlenmekte olan ve 40'tan fazla ülkenin iştiraki ile gerçekleştirilen "Uluslararası Atatürk Çocuk Resimleri Sergisi"nin dördüncüsü bu yıl 13 Nisan 1989 günü, Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde yapılan ödül töreniyle başlayacak ve 29 Nisan 1989 tarihine kadar izlenebilecektir.

BİZİM ALİ

YAZAN VE ÇİZEN. MUŞTAK

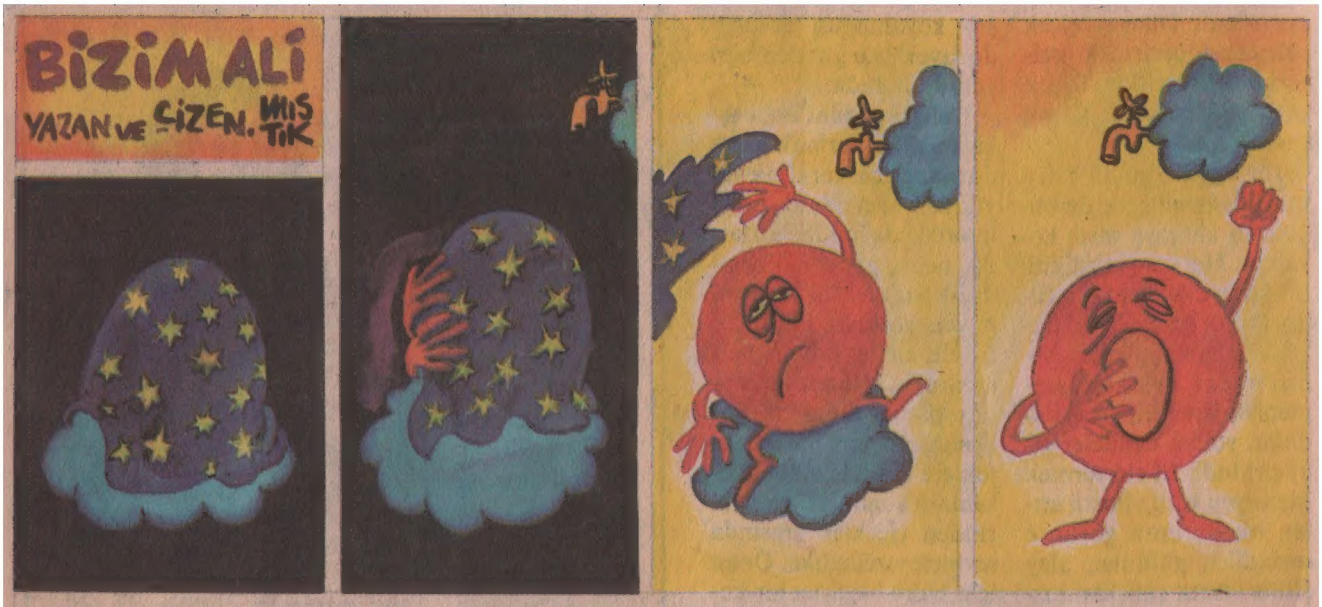

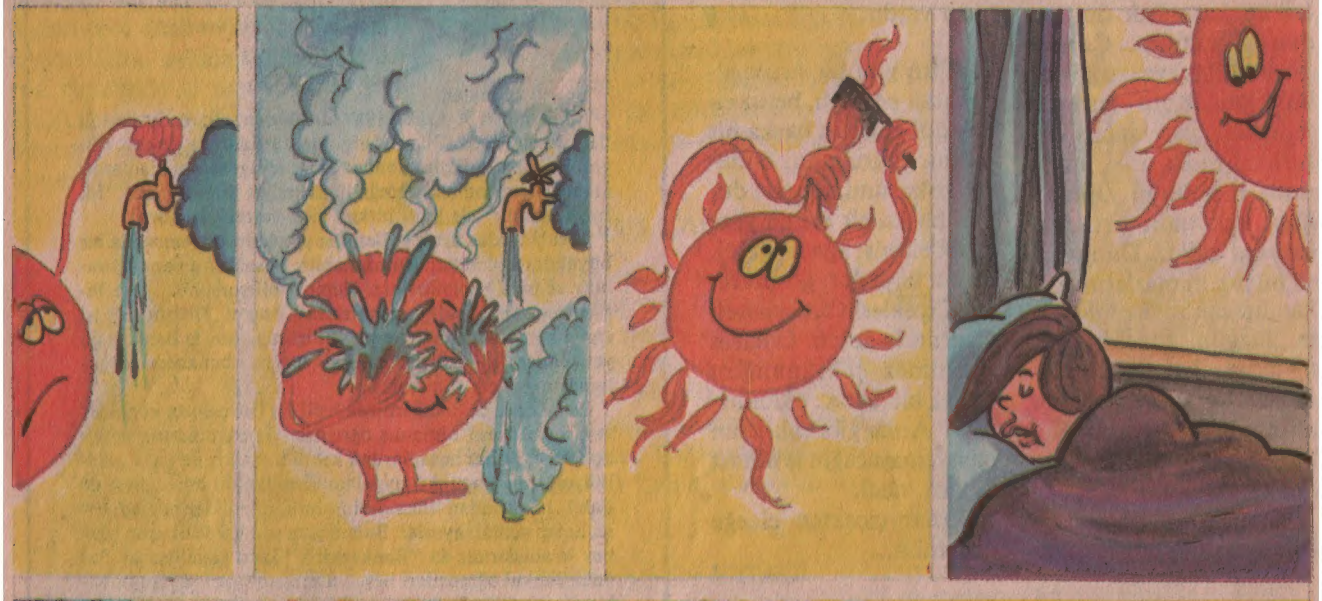

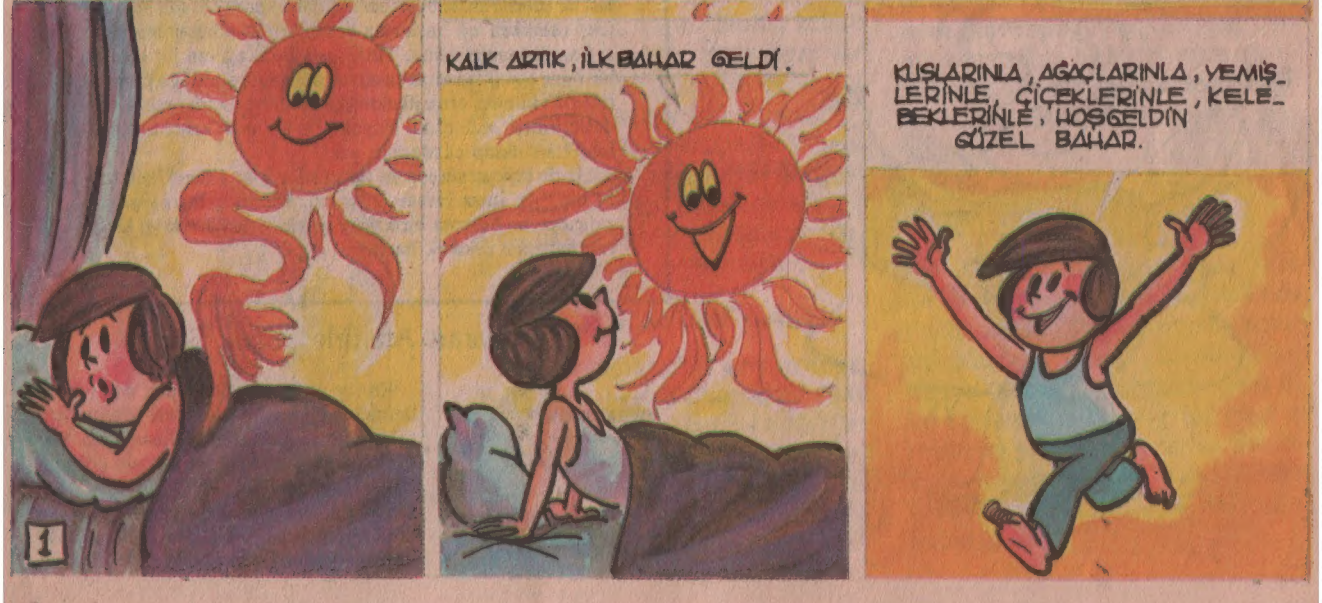

BU KAPININ ARKASINDA, DIŞARIDA CIVIL CIVIL BİR YAŞAM VAR.

HANİ ÇİÇEKLER? HANİ AĞAÇLAR? KUŞLAR, KELEBEKLER NEREDE?

HER YAN ÇIPLAK KAYALARLA DOLU...

GÖRÜNÜRDEKİ AZICIK TOPRAK SUSUZLUKTAN ÇATLAMIŞ.

NEDEN MEVSİM YAĞMURLARI YAĞMIYOR? SÖYLE BAKALIM SAYIN GÜNEŞ, BU NE BİÇİM İLKBAHAR?

BU SORUYU BANA DEĞİL, KENDİNİZE SORUN. DÜNYAYI SİZ KURUTTUNUZ.

AĞAÇLARI KESTİNİZ, ORMANLARI YAKTINIZ. BU NEDENLE VERİMLİ TOPRAKLAR ERDZYONA UĞRADI, AKIP GİTTİ. GERİYE ÇIPLAK KAYALAR KALDI.

HAVAYI KARBONDİYOKSİT, CFC, GİBİ ÇEŞİTLİ ZEHİRLİ GAZLARLA DOLDURDUNUZ. BU YÜZDEN GÖKTEN ASİTLİ YAĞMURLAR YAĞDI.

2

OYSA BEN GÜNEŞ. SİZİN YILDIZINIZ. YERYÜZÜNDE YAŞAMI SAĞLAMAK İÇİN MİLYARLARCA YIL ÇALIŞTIM. SİZSE BU EMEĞİMİ KISACIK BİR SÜREDE ÇEVREYİ KİRLETEREK YOK ETTİNİZ.

KOCA DÜNYADA BİR TEK BİTKİ BİLE KALMADI MI?

KORKARIM KALMADI. AYLARCA ARADIM. AMA NE BİR ÇİÇEK, NE BİR BÖCEK GÖREMEDİM.

EVDE BİR ÇİÇEĞİM VAR.

İŞTE GETİRDİM. ÇİÇEKSİZ BAHAR OLMAZ...

BENDEN BAŞKA ÇİÇEK YOK MU? BU NE BİÇİM BAHAR YAHU?

OH SUSADIM. ŞÖYLE BİR BAHAR YAĞMURU YAĞSA...

SEN EMRET GÜZEL ÇİÇEK. İSTEDİĞİN YAĞMUR YAĞSIN.

AY BU NE GÜRÜLTÜ! BEN TUFAN İSTEMEDİM, BİRAZCIK YAĞMUR İSTEDİM.

3

YAPMAYIN ÇOCUKLAR, YAPMAYIN. BAHAR YAĞMURU BÖYLE OLMAZ.

ORMANLAR YOK EDİLİRSE, İŞTE BÖYLE YAĞMUR SELE DÖNÜŞÜR. TOPRAKLARI VE HERŞEYİ SÜRÜKLEYİP GÖTÜRÜR.

İMDAAT! ALİ AĞA_BEY, İMDAAT! BOĞULUYORUM.

DÜNYADA KALAN SON ÇİÇEĞİ KURTARMALIYIM.

KURTARMALIYIM. SON ÇİÇEĞİ KURTARMALIYIM.

KÖTÜ BİR DÜŞ GÖRDÜM DEMEK. GÜNEŞ PIRIL PIRIL, KUŞLAR CIVIL CIVIL. YAŞAMAK ÇOK GÜZEL.

DOĞA BANA NİSAN BİR ŞAKASI YAPTI DEMEK. GÖRDÜĞÜM NİSAN BİR DÜŞÜYDÜ.

GEL BENİM GÜZEL ÇİÇEĞİM. GÜNEŞE ÇIKALIM.

EVET, HER YAN ÇİÇEK DOLU. AĞAÇLAR YEMYEŞİL, KUŞLAR ÖTÜYOR, KELEBEKLER UÇUŞUYOR, İLKBAHAR DEDİĞİN İŞTE BÖYLE OLUR.

AMA GÖRDÜĞÜM DÜŞ YANLIŞ DEĞİLDİ. ÇEVREMİZİ KİRLETİRSEK, DÜNYAMIZI YOK EDERİZ...

4

Hazırlayan: SELAMİ AKPINAR

KUBBEALTI VEZİRLERİ

Osmanlılar döneminde Topkapı Sarayı'nda devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı yere Kubbealtı, burada görev yapan vezirlere de Kubbealtı vezirleri denirdi. Kubbealtı, sarayın her yanında görülen dört köşeli büyük kulesinin önünde yan yana üç salondan oluşan bir yapıdır. Üzerinde gayet geniş ve işlemeli bir saçak vardır. Ayrıca yapının önünde taşlığı da örten saçak, beyaz mermer ve yeşil porfirden sütunlar üzerine atılmış kemerlere dayandırılmıştır. Geniş pencerelerinde altın yaldızlı tunçtan parmaklıklar vardır. Salonun tavanı altın yaldızlı işlemeyle süslüydü. Kubbenin tam ortasına rastlayan yerde de büyük bir avize asılıydı.

İlk kez Fatih döneminde yapılan Kubbealtı'nın bir divan[1] yeri vardır. Daha sonra Üçüncü Selim ve İkinci Mahmut zamanında onarım gören Kubbealtı'nda bunları belirten iki kitabe bulunmaktadır. Soldaki salon, divanın toplandığı yerdir. Çevresindeki sedirler divan üyelerinin, ortadaki makam da başvezirin oturduğu yerdi. Padişah divandaki görüşmeleri, başvezirin üst yanına rastlayan duvardaki kafesli bir pencereden izlerdi.

İkinci salon, görüşmelerde alınan kararları, resmi belgeler halinde kaleme alıp hazırlayan kâtiplerin çalıştıkları yerdi. Divan üyeleri genel olarak şu kişilerden oluşmaktaydı: Sadrazam[2], deneyim sahibi vezirler[3], Anadolu ve Rumeli kazaskerleri[4], başdefterdar[5], nişancı[6], kaptanpaşa[7], yeniçeri ağası[8], reisülküttap[9].

İçişleri sadrazamın sorumluluğu altındaydı ve bu görevi kethüdalar[10] aracılığıyla yürütürdü. Kethüda toplantılarda bulunur, görüşmelere katılmazdı.

Kubbealtı'nda oturuşlar şöyle olurdu: Sadrazam ortada, sağında vezirler, solunda Rumeli ve Anadolu kazaskerleri otururdu. Yine sağ kenarda nişancı yalnız olarak yer alır, sol kenarda üç defterdar bulunurdu. Gerekli belgeler sandıklarda mühürlenerek saklanır, görüşmelerin yapılacağı gün açılır, tekrar kapanırdı. Divan; cumartesi, pazar, pazartesi günleri toplanarak devlet işleriyle halkın önemli davalarını inceler, bunları karara bağlardı.

Divan üyeleri sadrazamdan önce ve sabah namazından sonra gelip kendisini beklerlerdi. Sadrazam, yanında bulunanlarla birlikte Ortakapı'ya geldiği zaman atından inip içeriye doğru yürürken görevlilerce alkışlanır ve kendisi de buna selamla karşılık verirdi. Vezirlerle üst düzeydeki öteki görevliler sadrazamın arkasından içeri girer ve sadrazamın, "Sabahlar hayırlı ola," demesiyle herkes yerini alırdı. Öğleden önceki işler görüşülüp sona erdikten sonra ara verilir, öğle yemeği Kubbealtı'nda yenirdi. Üç sofra kurulurdu. Bunlardan biri sadrazamın, biri vezirlerin, öteki de kazaskerlerin önüne serilirdi. Yemekten sonra görüşmelere yeniden başlanır, o günkü işlerin bitmesiyle de heyet aynı törenle dağılırdı.

YABANCI ELÇİLER

Yeni gelen elçiler, padişahın huzuruna çıkmadan önce Kubbealtı'nda sadrazam tarafından kabul edilirdi. Elçilerin kabulleri çoğunlukla yeniçerilere maaş dağıtıldığı günlere rastlatılır, böylece devletin kudret ve gücünün gösterilmesi fırsatı sağlanırdı. "Galebe Divanı" denilen bu günde çok sayıda yeniçeri bulunduğu gibi yemek de bol verilirdi.

Yeniçerilerle sipahiler, şikâyetleri olduğu zaman Kubbealtı'na gelirler ve şikâyetlerini divan üyelerine bildirirlerdi. Bu şikâyetler bazen olayların çıkmasına neden olur, kan döküldüğü bile görülürdü.

Devlet işleri 19'uncu yüzyılın sonlarıyla 20'nci yüzyıl başlarında Babıâli'de görüşülmeye başladıktan sonra Kubbealtı önemini yitirdi. Bakımının yapılmaması, gerekli ilginin gösterilmemesi sonucunda harap olan yapının bir bölümü çıkan bir yangında da yandı. Cumhuriyet döneminde Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ve Maliye Bakanı Fuat Ağralı konuyu ele aldı ve o zaman görev verdikleri müze müdürü Aziz Öz; Kubbealtı'nı eski şeklini gözönünde tutarak bütünüyle onardı ve bugünkü duruma getirdi.

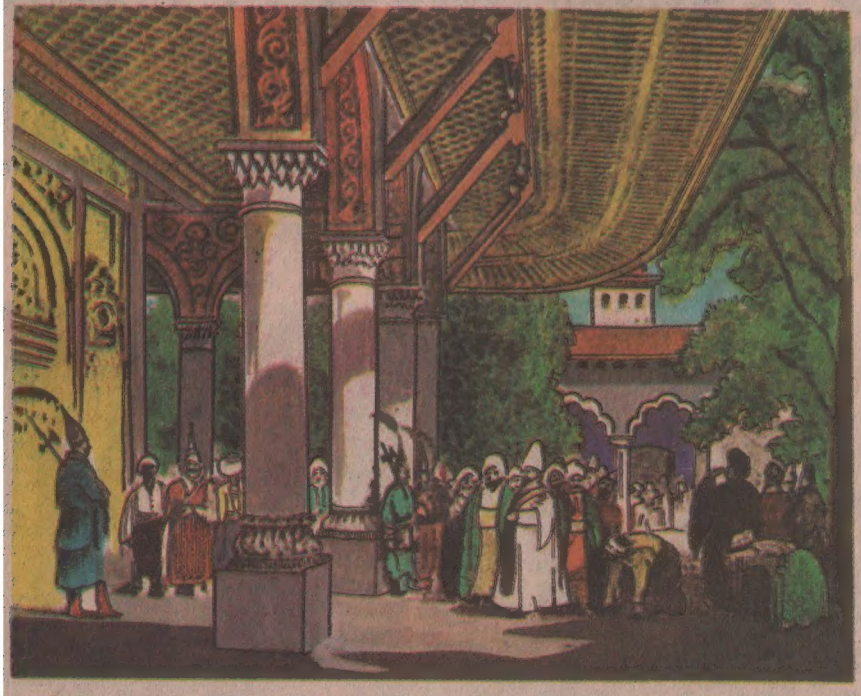

Topkapı Sarayı'ndaki Kubbealtı'nın girişi.

(1) Eskiden devlet adamlarının kurduğu meclis, (2) Osmanlılar zamanında başbakan, (3) Osmanlı devletinde askerlik ve yönetim alanlarında geniş yetkilere sahip, en üst düzeydeki görevli, (4) Yüksek düzeyde devlet görevlisi. Anadolu ve Rumeli Kazaskeri olarak ikiye ayrılırdı, (5) Bir ülkenin mali işlerini yöneten kişi, (6) Anlaşma, berat ve fermanlar gibi belgelerin başına tura çeken divan üyesi, (7) Osmanlılar'da deniz kuvvetleri başkomutanı, (8) Osmanlılar döneminde kara kuvvetleri komutanı, (9) Eskiden Dışişleri Bakanı, (10) Eskiden devlet büyüklerinin emrinde çalışan görevli.

DAĞ KRALLIKLARI

Gonzalo de Quesada adında çok sert, haşin bir İspanyol asker, 1536 yılında, komutasındaki 600 asker ve 85 atla birlikte Güney Amerika'nın And Dağları'nda sihirli ve zengin bir uygarlığı ele geçirmek için yola çıkmıştı. El Dorado (Altın Ülkesi) denilen bu diyarın kralının, kutsal olduğuna inandıkları bir göle altın serpmeden önce yüzünü altın tozuyla pudraladığını duymuştu. Altın ve zafer hırsıyla yanan İspanyollar, çok sık tropikal ormanlarda ilerlemeye başladılar ve insanı her an tuzağa düşürme tehlikesiyle dolu, çok çamur ve bataklık yerlerde zorlukla yürüyerek geniş bir ovaya ulaştılar. Tam bu sırada kendilerine zehirli oklar atan, çıplak, acımasız bir yamyam kalabalığının saldırısıyla karşılaştılar ve kayıplar verdiler.

Sonunda İspanyollar, tepeleri karla örtülü And Dağları'nın yamaçlarına ulaştıkları zaman gelenlerden ancak 200'ü sağ kalmış, ötekileri hastalık ya da açlıktan ölmüş, bazıları da jaguarlar (Güney Amerika'ya özgü bir kaplan türü) ve timsahlarca parçalanıp yenilmiş, bir bölümü de zehirli okların açtığı yaralar nedeniyle yaşamını yitirmişti. Yüksek dağlar arasında Chibcha (Çibça) ya da Muisca (Muizka) kabilelerinin olan zengin vadilere ulaştıkları zaman, daha önce ovaları geçerlerken kendilerine saldırarak kayıplar verdirenlere göre uygar insanlarla karşılaştıklarını gördüler.

Chibcha başlıca iki devletten oluşmaktaydı. Bunlardan biri, Bogota'nın Zipa kralları tarafından yönetilen şimdiki Kolombiya, öteki de Zak şeflerinin yönettiği Tunja idi. Bu insanlar çiftçilikle uğraşıyor; mısır, patates ve tohumlarından pastalar yaptıkları bir tür ürün yetiştiriyorlardı. Büyük bir kent olan Bogota'da duvarları kerpiç ve şekerkamışından yapılmış, damları saz ve samanla örtülü 20.000 ev vardı.

Güneş doğmak üzereyken, özel olarak yapılmış bir salla Guatavita Gölü'nün ortasına doğru gidilirken.

Kızılderili krallar ve soylu kişiler, altın ve değerli taşlarla süslenmiş başlıklar giyiyorlar, yine altından yapılmış çeşitli süs eşyaları takıyorlardı. Çok öfkeli olan tanrıları, rahipler aracılığıyla onlardan altından armağanlar, günlük gibi güzel kokular, zümrütler ve mısır istiyorlardı. En önemlisi güneş tanrısıydı ve El Dorado, en değerli armağanları en gösterişli törenlerle ona veriyordu.

Bir Zipa kralı tahta çıktığı zaman yaptığı ilk iş Guatavita Gölü'ne gitmek olurdu. Kral ve soylular, özel olarak hazırlanmış bir salla, güneş doğmadan önce gölün ortalarına doğru açılırlardı. Burada genç kral takılarını ve giysilerini çıkarır, sonra bedenini, altın tozu karıştırılmış bir yağla yağlardı. Göle bakan dağların tepesinden sabah güneşi görününce soyluların arasında ayağa kalkar ve bedenini, güneş ışınlarıyla parıldayıp yansımasına bırakırdı. Sonra yavaş adımlarla salın kenarına kadar yürür, daha önce ortaya konulmuş olan büyük bir kümeden aldığı bir avuç altın ve zümrüdü bu kutsal göle saçar, böylece birkaç dakika içinde güneş tanrısına bir servet bağışlanmış olurdu. Her kralın tahta çıkışında bu tören yineleniyor ve bunun sonunda da gölün dibinde hesabı yapılamayacak değerde altın ve zümrüt toplanmış oluyordu.

Atlara binmiş olarak gelen İspanyollar, Chibcha halkını dehşet içinde bırakmıştı. Kabileler her yanda geriye çekildiler ve İspanyollar ne istiyorlarsa onları yapmalarına karşı çıkmadılar. Quesada, 1537 Ağustos'unda Tunja'ya doğru saldırıya geçti ve korku içinde olan kralı esir aldı. Keyif içinde görünen İspanyollar, terkedilmiş sokaklarda koşuşarak evlerin kapıları üstüne asılmış ve rüzgârın etkisiyle çıngırdayan altın levhaları topluyorlardı. Quesada daha sonra Bogota'ya saldırdı ve çatışmada kralı öldürdü. Ne var ki, krallığın serveti daha önce gizlice kaçırılmış ve sık ormanlarda bir yere saklanmıştı. Bunu öğrenen Quesada büyük bir öfkeye kapıldı. Hatta İspanyolların; zulmederek birçok Kızılderiliyi öldürmelerine karşın bunlardan hiçbiri servetin nerede olduğunu söylemedi.

Kısa bir süre içinde Chibcha'nın kentleri yerle bir edilmiş, uygarlığı da ortadan kaldırılmıştı. Chibcha'nın servetini arayıp bulmak için çok büyük bir çaba göstermek ve acılar çekmek gerektiğini anlayan ilk servet arayıcıları ise bu ülkeye saldıranlar oldu.

Genel Bilgi Testleri

Hazırlayanlar: AYSEL ALTINKAYNAK • HİKMET ALTINKAYNAK

Bana bu köyün İhtiyar Emmi'si derler. İhtiyar Emmi aşağı, İhtiyar Emmi yukarı. Kolay değil elbet. Tüm köyün emmisi olacaksın, üstelik yaşlısın. Köy yerinde yaşlı kişi sayılır. Görmüş geçirmiş, bilge, hatta ermiş, derler ona. Ama her yaşlı insana yakıştırmazlar bu sıfatları. Uzun yaşamı boyunca, söyledikleri ve eyledikleriyle saygınlık kazanmış olmalı insan. Güneşin yemişi erdirdiği gibi, adım adım, damla damla olgunlaşmalı kişi. Yaşlılık o zaman saygınlık kazandırır kendisine.

Yüksel PAZARKAYA
"Aya Uçan Minare"

(İLK 5 SORU YUKARIDAKİ PARÇAYA GÖRE CEVAPLANDIRILACAKTIR.)

1 **İhtiyar Emmi, nasıl biri değil?**

A) Yaşlı
B) Bilge
C) Ermiş
D) Gün görmemiş

2 **Köyün emmisi olmak için ne gerekiyor?**

A) Uzun boylu olmak
B) Uygarca yaşamayı ilke edinmek
C) Söyledikleri ile yaptıkları saygınlık kazanmak
D) Yaşlı olmak

3 **Saygınlık kazanmak için ne gerekiyor?**

A) Uzun yaşamak
B) Olgunlaşmak
C) Güçlü olmak
D) Bilge kişi olmak

4 **Bu parçaya bir ad konsa, hangisi olamaz?**

A) İhtiyar Emmi
B) Saygın Kişi
C) Güneşin Etkinliği
D) Yaşlılık ve Saygınlık

5 **"Görmüş geçirmiş" deyimini en iyi açıklayan hangisidir?**

A) Çok gezi yapmış
B) Çok deney sahibi olmuş
C) Denetlemeyi elden bırakmamış
D) Bilge sahibi olmuş

6 **Aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?**

A) Atomlar maddenin moleküllerini oluşturur.
B) Moleküller maddeleri oluşturur.
C) Bir molekülün çapı, bir milimetrenin milyonda biri kadardır.
D) Atom enerjisi elektrik enerjisine dönüştürülemez.

7 **Aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?**

A) Atomlar çekirdek ve elektronlardan oluşur.
B) Çekirdek, bir nötron ile elektron sayısınca protondur.
C) Atomlar mikroskopla görülebilir.
D) Çekirdeği oluşturan iki tanecikten biri artı elektrik yüklüdür.

8 **Durgun elektriğin tanımı hangisidir?**

A) Sürtünme sonucu oluşan elektriğe durgun elektrik denir.
B) Pil, jeneratör ve motor gibi üreteçlerden elde edilen elektriktir.
C) Atomun parçalanmasıyla elde edilen enerjidir.
D) Yıldırımda bulunan elektriğe durgun elektrik denir.

9 **Aşağıdaki sayılardan hangisi 5 ile kalansız bölünemez?**

A) $(300)_5$ B) $(2330)_5$ C) $(410)_5$ D) $(312)_5$

10 **Beşlik sayma düzeninde hangi rakam kullanılmaz?**

A) 1 B) 5 C) 0 D) 4

11 **Cisimleri uzaydan ayıran sınıra ne ad verilir?**

A) Nokta B) Yüzey C) Çizgi D) Hacim

12 **Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz kıyılarındaki önemli körfezlerimizden biridir?**

A) İzmit Körfezi
B) Gemlik Körfezi
C) Edremit Körfezi
D) Mersin Körfezi

13 **Yurdumuzun doğudan batıya uzunluğu kaç kilometredir?**

A) 1565 B) 2131 C) 650 D) 24011

14 **Tarihte bilinen ilk Türk Devleti hangisidir?**

A) Uygur Devleti
B) Göktürk Devleti
C) Hun Devleti
D) Moğol Devleti

15 **Sarıyar Barajı hangi akarsuyumuz üzerinde kurulmuştur?**

A) Kızılırmak
B) Sakarya
C) Yeşilırmak
D) Fırat

Cevaplar 30. sayfada

Ünlü Kişiler

ZEKİ FAİK İZER

Çağdaş Türk resminin öncülerinden olan ressam Profesör Zeki Faik İzer, 1905'de İstanbul'da doğdu. İlkokul ve Vefa Lisesi'ndeki öğreniminden sonra o zamanki adıyla Sanayi-i Nefise Mektebi'ne* girdi, ressam ve öğretmen İbrahim Çallı'nın atölyesinde çalışmaya başladı. Ayrıca ressam Hikmet Bey'den ders aldı. 1928'de gittiği Paris'te tanınmış resim öğretmenleri André Lhote ve Othon Friesz ile birlikte dört yıl çalıştı, resim bilgisini genişletti. 1932'de Türkiye'ye döndü ve Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü'nde** öğretmen olarak çalışmaya başladı.

1934'te yeniden Paris'e gitti, orada ünlü ressamların yapıtlarını inceledi, sanatını ilerletti. İki yıl sonra İstanbul'a dönerek Güzel Sanatlar Akademisi Süsleme Sanatları Atölyesi'nde öğretmen oldu. 1948-1952 yılları arasında Akademi Müdürlüğü yaptı. 1951'de Türk Sanat Tarihi Enstitüsü'nü kurdu. Emekli olduktan sonra da resim çalışmalarını aynı heyecanla sürdürdü ve yüzlerce yapıt bırakarak 12 Aralık 1988 günü yaşama gözlerini kapadı. Cenazesi, 13 Aralık 1988 günü Bebek Camii'nde kılınan öğle namazından sonra kaldırılarak Aşiyan Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Kendisiyle 23 Mart 1988 günü televizyonda yapılan Bir görüşmede, henüz küçük yaştayken resim çalışmalarına nasıl başladığını şöyle anlatmıştı: "1913'te sekiz yaşındayken birinci sınıftan ikinciye geçmiştim. O zaman babam bana, 20 paraya, -ki, o günlerde değerli bir paraydı-, suluboya ile bir defter almıştı. Ne var ki, o günkü koşullarda ressamların para kazanamayacağı inancı olduğu için babam benim daha başka alanda yetişmemi istiyor, benim için, 'Bu çocuk adam olmayacak' diyordu. O zamanlar okullarda resim dersleri dördüncü sınıfta başlardı. Babam ise, hayatı kazanamayacağım kuşkusuna kapıldı. Vefa Lisesi'nin orta bölümündeyken öğrencilerin karikatürlerini yapıyordum. Bir gün ağabeyim beni Osmanlı Ressamlar Cemiyeti'ne götürdü. İşte o zaman ressam olmayı düşündüm ve Sanayi-i Nefise Mektebi sınavına girmeye karar verdim. Sınava 90 kişi girdik. Sonunda herkes ayrıldı, bir ben kaldım. Öğrenimimin ikinci yılında bir yarışma açıldı, orada birinciliği kazandım. Sonuçtan çok şaşırdım. Hocam da şaşırdı. Bunun nedeni basitti, o da benim biraz daha çalışmış olmamdı."

Önce gerçeğe ve doğaya bağlı kalarak çalıştı, daha sonra 1950'li yıllarda soyut sanata yöneldi. Yurt içindeki sergilerinden başka Paris, Brüksel, Sao Paolo, Viyana, Berlin, New York, Tahran'da sergilere katıldı. Eserleri, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'yle Amerika'da Philadelphia (Filadelfiya) Müzesi'nde, Linz Stadt Galerisi'nde bulunmaktadır.

* *Daha sonra adı Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ve şimdi Mimar Sinan Üniversitesi oldu.*

** *Şimdi Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.*

Özellikleri

- Sanat konusundaki görüşünü şöyle açıklamıştı: "Sanat eseri bir düşünce, bir duygudur ve bütün bir ömür uğraşısının karşılığında elde edilir."
- Bir sözü de şöyledir: "Sanatta en güzel yok, sadece güzeller vardır. Ufacık bir karınca bile insana göre güzellikler gösterebilir."
- Ressam arkadaşları Elif Naci, Nurullah Berk, Zühtü Müridoğlu ile birlikte 1933'te Cihangir'de Yavuz Apartman'ındaki evinde D Grubu'nu kurdu. Daha sonra kendilerine Cemal Tollu ve Abidin Dino katıldı.
- 1928'de Güzel Sanatlar Akademisi'nde açılan Avrupa Yarışması'nda, "Sultanahmet Camii'nin Camları" eseri Türkiye'yi temsil etmek üzere Guggenheim Müzesi'nde (New York) sergilendi.
- "Selçuklu Kartalı" 1947'de İngiltere'de British Council'ın açtığı sergide yer aldı.
- Doğu Afrika, Asya ve Okyanusya'da incelemeler yaptı; Çin, Japon ve Hindistan halkının, Türklerin sanatından nasıl etkilendiğini saptadı. Bu konuda şöyle diyordu: "Kaynaklarımızı iyi tanımalıyız. Türk ulusu, Semerkantlar, Taşkentler gibi mükemmel kentler kurmuştur. Türklerin M.Ö. 500 yılında yaptıkları heykeller bugün Sovyetler Birliği müzelerinde bulunmaktadır."
- Halı desenleri üzerinde çalışmalar yaptı, eşi bu alanda kendisine yardımcı oldu.

UZAY

Türkçesi: NEVZAT ERKMEN

(c) Usborne Publishing / ONK Ajans Ltd. Şti.

UZAYDA İLKLER

1903
Konstantin Çolkovski, sıvı yakıtlı roketlerin kullanılmasını ilk defa önerdi.

16 Mart 1926
Robert H. Goddard, Massachussetts'in Auburn kentinde ilk sıvı-yakıtlı roketi fırlattı. Roket 56 m. öteye düştü.

3 Ekim 1942
Peenemünde'de bir V-2 roketi ilk defa başarılı bir şekilde fırlatıldı. Roket 190 km. uçtu.

4 Ekim 1957
Sovyetler, dünyanın ilk yapay uydusu olan Sputnik I'i fırlattı.

3 Kasım 1957
Sputnik 2 ile yörüngeye sokulan ilk canlı yaratık, Laika adlı köpek oldu.

1 Şubat 1958
İlk Amerikan uydusu Explorer I, Cape Canaveral'den fırlatıldı.

12 Nisan 1961
Sovyet kozmonotu Yuri Gagarin, Vostok 1 uydusuyla, yerin yörüngesine sokulan ilk insan oldu.

5 Mayıs 1961
Alan Shepard, Freedom 7 uydusuyla uzaya giden ilk Amerikalı oldu.

20 Şubat 1962
John Glenn, Friendship 7 adlı uzay aracıyla yerin yörüngesine oturtulan ilk Amerikalı astronot oldu.

16 Haziran 1963
Valentina Tereşkova, Sovyetler'in Vostok 6'sıyla yörüngeye oturtulan ilk kadın oldu.

18 Mart 1965
Kozmonot Alexei Leonov ilk uzay yürüyüşünü gerçekleştirdi. Voşkod 2'nin dışında toplam 20 dakika geçirdi.

3 Şubat 1966
Sovyet aracı Luna 9, ay yüzeyine ilk yumuşak inişi yaptı.

16 Mart 1966
Neil Armstrong ve David Scott, Gemini 8'le, bir Agena hedef aracına bağlanmak üzere ilk uzay kenetlenmesini başardılar.

27 Ocak 1967
Virgil Grissom, Edward White ve Roger Chaffe, Kennedy Uzay Merkezi'nin fırlatma rampasında çıkan bir yangında öldüler. Amerikan uzay programının ilk insan kaybı bu oldu.

24 Nisan 1967
Vladimir Komarov, Soyuz 1'in iniş paraşütünün dolaşmasıyla uzay yolculuğu sırasında öldüğü bilinen ilk Sovyet kozmonotu oldu.

20 Temmuz 1969
Apollo 11'in astronotları Neil Armstrong ve Edwin Aldrin, Ay'a ayak basan ilk insanlar oldular.

19 Nisan 1971
Sovyetler, ilk insanlı uzay istasyonu olan 18,5 tonluk Salyut 1'i uzaya fırlattılar.

14 Mayıs 1973
Amerika'nın ilk uzay istasyonu Skylab fırlatıldı. Skylab, uzaya fırlatılan en ağır uzay aracıydı: Ağırlığı 75 ton.

17 Temmuz 1975
İlk Amerikan-Sovyet uzay buluşması Tom Stafford, Vance Brand ve Deke Slayton'u taşıyan Apollo ile Alexei Leonov ve Valeri Kubasov'u taşıyan Soyuz araçlarıyla gerçekleştirildi.

20 Temmuz 1976
ABD'nin Viking 1'i, hayat belirtileri aramak üzere ilk defa Mars yüzeyine indi, ama hayat belirtilerine rastlayamadı.

24 Aralık 1979
Avrupa roketi Ariane ilk defa fırlatıldı.

12 Nisan 1981
Amerikan Uzay Mekiği, John Young ve Robert Crippen ile ilk uçuşunu gerçekleştirdi.

UZAYDA OLAYLAR

Uzay Çağı'nın gelişiyle ilgili en şaşırtıcı şeylerden biri, bu çağa olağanüstü bir hızla ulaşılmasıydı. V-2'nin ilk uçuşuyla, insanlı uzay aracının Ay'a indirilmesi sırasında sadece 27 yıl geçti.

İnsanın uzay bilgisi de şaşırtıcı bir hızla gelişti. İşte yine bu kısa dönem içinde meydana gelen hayret verici olaylardan ve diğer gelişmelerden bazıları:

Uzayda hiç rüzgâr esmediğinden ve hiç yağmur yağmadığından, Apollo astronotlarının ayak izleri, onlara dokunulmadığı takdirde milyonlarca yıl bozulmadan kalacaktır.

Uzaydan yere bakılınca göze en çok çarpan şey, bulutlardır. İnsanlar gibi görebilen bir uzaylı, yerin yüzeyine 250 km. yaklaşıncaya kadara insan yaşamıyla ilgili hiçbir belirti göremez.

1980 yılının başlarında yere bilgi gönderen (ya da daha önce göndermiş olan) toplam 1.019 yapay uydu, gezegenimizin yörüngesine oturtulmuş bulunuyordu. Bunlara ek olarak, yerden radarla 3.500 parça kalıntıyı daha belirlemişti. Bu kalıntılar yanmış olan roket aşamalarından çok küçük parçalara kadar birçok malzemeyi içeriyordu. 1980'in başlangıcına kadar toplam 2.308 yapay uydu fırlatılmıştı.

Ay'ın çekim gücü, yerinkinin sadece altıda biri kadar olduğundan, basınçlı bir Ay stadyumunda atletler (kuramsal olarak), yerde atlayabilecekleri yükseklığin altı katı kadar bir yükseklikten atlayabilirler. Hatta kanat takıp kuşlar gibi uçabilirler!

Amerika'da, yeni bir tip tekrar — kullanılabilen uzay roketi planlanmıştır. Buna üstten geçmeli uzay aracı deniliyor. Bu araç dikey olarak kalkabilecek ve inebilecektir. Bu kanatsız, tek aşamalı rokette, sıvı hidrojenle soğutulan ve küçük roket motorlarıyla çevrili sıcaktan— koruyucu bir kalkan vardır. Roket motorları, yörüngedeyken aracın ilerlemesini sağlarlar.

Araç yere dönerken, sıcaktan koruyucu kalkan sayesinde atmosfere girerken yanmaz. Roketler de ters ateşlenerek yere yumuşak inişi sağlar.

Pioneer 10'un, Güneş Sistemi'nin dışına çıkacak olan insan yapısı ilk nesne olması bekleniyor.

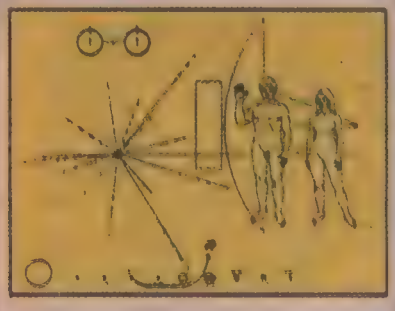

Pioneer 10'un taşıdığı mesaj plakası.

Bu araç, 1987'de Plüton'un yörüngesinden geçti. Ardından da uzayın derinliklerine daldı. Taşıdığı mesaj plakasında bir erkekle bir kadın çizimi ve bu aracı bulabilecek olan uzay yaratıklarına yerle ilgili kodlanmış birtakım bilgiler var. Boğa takımyıldızında yer alan Aldebaran adlı dev yıldıza ulaşması için 1.700.000 yıl geçmesi gerekecek.

20 Temmuz 1969'da Houston Uzay Yolculuğu Merkezi, tarihteki en uzun mesafeli telefon görüşmesini gerçekleştirdi. ABD Başkanı Richard Nixon'ın, Ay'a ilk defa ayak basan insanlar olan Neil Armstrong ve Edwin Aldrin ile konuşmasını sağladı. Bu iki astronot o sırada yerden 384.000 km. uzaklıktaki Sea of Tranquility (Sükûnet Denizi) denilen bölgede bir üs kurmaktaydılar.

Astronotları Ay'a götüren ve geri getiren Apollo uzay aracının işlemesi yaklaşık iki milyon parçayla oluyordu. Büyücek bir otomobildeki parça sayısı 3.000'den azdır.

UZAY TERİMLERİ

Bu sözlük, sadece bu dizinin başka bölümlerinde ayrıntılı olarak açıklanmamış terimleri kapsıyor.

Merkezkaç kuvveti
Bir cismin, bir başka cismin üzerinde hareket etmesiyle meydana gelen dışa doğru hareket. Bir yapay uydu yörüngesindeyken, onun dışa doğru merkezkaç kuvveti, çekim gücünün içe doğru çekişiyle tam bir denge halindedir.

Kenetlenme
İki ya da daha çok aracın uzayda mekanik olarak birbirine bağlanması.

Kanatçıklar
Uçaklarda ya da uzay araçlarında bulunan ve hem yükseltici-alçaltıcı (aracın tırmanması ya da pike yapması için) hem de yanlara yöneltici olarak işlev gören kontrol yüzeyleri.

Ekvator Yörüngesi
Ekvator üzerindeki yörünge. Kutup yörüngesi ile kutupların üzerinden geçen yörüngedir.

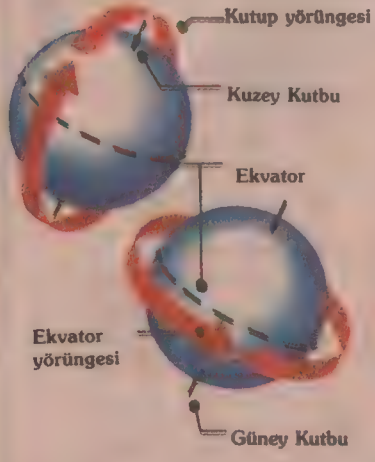

Kaplama
Bir roketin ya da uydunun atmosferden geçişi sırasında iç bölmelerinin korunması için kaplanması.

Isı yalıtıcı malzeme
Uzay araçlarının parçalarını aşırı sıcak ve soğuktan korumak amacıyla kullanılan malzeme.

Hidroponik
Toprak yerine, içinde besleyici kimyasal maddeler bulunan su içinde bitki yetiştirme yöntemi.

Modül
Bir uzay aracının bölümlerinden biri.

Palet
Üzerinde, araştırma gereçlerinin taşındığı platform.

Yük
Uzaya fırlatılan bir roketin içinde taşıdığı şeyler.

Permafrost
Bir gezegenin yüzeyindeki her zaman donmuş durumda olan bölge.

İtici
Bir roketteki yakıt ve oksitleyici.

Geri-giriş
Bir uzay aracının, yerin atmosferine geri girmesi.

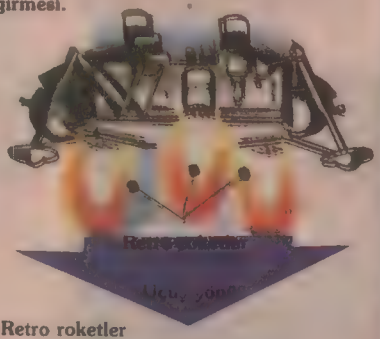

Retro roketler
Bir uzay aracının yavaşlaması için, uçuş yönüne ters yönde ateşlenen roketler.

Duyarlı gereçler yuvası
Bir uydunun ya da aracın kamera vb. bilgi toplayıcı gereçlerinin takıldığı bölüm.

Yumuşak iniş
Paraşüt ya da retro roket frenlemesiyle yavaşça iniş.

Senkroize (eşzamanlı) yörünge
3.880 km. yükseklikteki bir yörüngede uyduların, yerin dönüşüyle aynı hızda dönmeleri. Bu durumda uydu yerin üzerinde sabit bir noktada duruyormuş gibi görünür.

İtme bölümü
Bir roket motorundaki, yakıt ile oksitleyicinin yandığı bölüm.

Sıfır yerçekimi
Bir uzay aracında, astronotların ve bağlanmamış nesnelerin ağırlıksız olarak uçuşmalarına yol açan durum.

DENEKTAŞI

1 Bir cümlede bildirilen işi yapan ya da yüklemin bildirdiği durumu üzerine alan kimse ya da şeye ne ad verilir?

2 Ünlü yazarımız 1883-1952 yılları arasında yaşadı. Dolu dolu geçen yaşamı süresince öğretmenlik, elçilik, milletvekilliği görevlerinde bulundu. Fakat, asıl ününü edebi eserleriyle kazandı. Genelde öyküleriyle tanınan yazarımızın tek romanı "Ayaşlı ve Kiracıları"dır. Bu yazarımızı tanıdınız mı?

3 İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan bu yerleşim birimimiz 1924'te il oldu. 1954 yılında ilçe yapılarak Nevşehir iline bağlandı. İlçeleri de Ankara, Yozgat ve Nevşehir illerine dağıtıldı. Bu yerleşim birimimiz 1957 Temmuz'unda yeniden il yapıldı. Ekonomisi tarıma dayalı olan ve tarım dışı kesimlerin gelişmediği bu ilimizin adını anımsadınız mı?

4 1674-1745 yılları arasında yaşayan, Macar asıllı bu Müslüman aydın, Osmanlılarda ilk kez basımevini kuran ve kendi yazdığı, çevirdiği kitapları basarak yepyeni bir çığır açan kişidir. "Risale-i İslamiye" adlı bir eser de yazan bu ünlü Osmanlı aydınının adını biliyor musunuz?

5 Belirli bir işi yerine getirmek için manyetizma ile kendisine çeşitli işler yaptırılabilen otomatik araca ne ad veriliyordu?

6 Ünlü Fransız komedi aktörüdür. 69 yıl yaşadı. 1983'te öldüğünde Fransa yasa büründü. Bir dizi Fantoma filminde Müfettiş Juve, ardından bir dizi jandarma filminde Cluchot rollerini oynadı. Şubat ayı içinde Papaz Kaçtı adlı filmi TV'de gösterilen bu ünlü Fransız aktörünün adını anımsadınız mı?

7 Yurdumuzda da bolca yetiştirilen ve tüketilen bu bitki, Almanlar tarafından 1989 yılının bitkisi ilan edildi. Bakteri ve mantarları öldürücü, kandaki pıhtılaşmayı çözücü, tansiyonu düşürücü özelliklerinden ötürü şifalı bitkilerin kralı ilan edilen bu bitkinin adını biliyor musunuz?

8 Hiç büyümeyen ve büyümek istemeyen bir çocuğun serüvenlerini anlatan, bu büyümek istemeyen çocuğun Kaptan Kanca'yla giriştiği mücadelelerini de anımsayacağınız Barrie'nin bu ünlü kitabının adını biliyor musunuz?

9 Osmanlı İmparatorluğu'nda, kabinede sadrazamdan sonra yer alan ve din işlerine bakmakla birlikte dünya işlerine de din bakımından karışan bu üyeye ne ad veriliyordu?

10 Atmosferdeki bu tabaka, organizmalar için gerekli üç oksijen atomlu bir gazdır. Ortalama kalınlığı 2,5 milimetreyi geçmemesine rağmen, morötesi ışınlara bir perde oluşturup yeryüzündeki yaşamı sürekli kılar. Son yıllarda delinen ve dünyayı büyük bir tehlike altına sokan bu olaya neden olan atmosfer tabakasının adı nedir?

Cevaplar 30.sayfada

Önemli Günler ve Haftalar

MART-NİSAN

Sevgili okurlar, mart ve nisan ayları en yoğun etkinlikleri içeriyor. Yine her zamanki gibi nisan ayı içinde yer alan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'yla ilgili yazımızı ayrı bir sayfada bulacaksınız. Her iki ayın öteki etkinliklerini de çok kısa olarak şöyle saptayabiliriz:

YEŞİLAY HAFTASI: İçkinin, alkolün zararlarını anlatıp insanları bunlardan korumayı amaçlamaktadır.

ORMAN HAFTASI: Ormanlarımızın korunması, zenginleştirilmesi amacıyla düzenlenmektedir. Ormanın birkaç yararı yanında iklimimize katkısını unutmamalıyız.

KÜTÜPHANELER HAFTASI: Herkesin ilgisini kitap ve kütüphane konusuna çekerek, insanların okuma yoluyla kendilerini ve toplumlarını geliştirmeleri amaçlanıyor.

DÜNYA TİYATROLAR GÜNÜ: UNESCO'ya bağlı Tiyatro Enstitüsü, böyle bir günle, tiyatroya para ayıramayanların ücretsiz olarak o gün gidebilmesini amaçladı, tiyatro sevgisinin yaygınlaşmasını istedi.

KANSERLE SAVAŞ HAFTASI: Zamanında iyileştirilmeye başlanmazsa, ölümle sonuçlanan bu hastalığa karşı, uyanık olma bilinci vermeyi amaçlıyor.

DÜNYA SAĞLIK HAFTASI: Sağlık konusunun her zaman için birinci derecede önem taşıyan bir konu olduğunu duyurmayı amaçlıyor. Kişisel ve toplumsal sağlığımıza vermemiz gereken önem üzerinde duruluyor.

MİMAR SİNAN GÜNÜ: Geçen yıl ölümünün 400. yıldönümü nedeniyle "Mimar Sinan Yılı"ydı. Bu yılsa bu kez doğumunun 500. yılı kutlanacak. 300 dolayında eserin sahibi Mimar Sinan'ı öteden beri de 9 Nisan'da anıyoruz.

TURİZM HAFTASI: Turizmimize katkıda bulunmak amacıyla kutlanıyor. Ülkemizin tanıtılması, görmeye gelen turistlerin sayısını arttıracağı gibi, döviz gelirini de artıracaktır. Bu bakımdan halkın turistlere nasıl davranacağı konusundan tutun da turistlere hizmet verecek yerleri tanıtmaya kadar geniş bir etkinliğe yer veriliyor. Kamuoyu bu hafta süresince kendisini turizme yönelik çalışmalara hazırlar.

SPOR

Nurhan Aydın

Türk Futbolunda Büyük Aşama

A milli takımımızın Doğu Almanya'yı 3-1 yenen onbiri.

Türk futbolu son yıllarda büyük bir aşama içine girdi.

Milli futbol takımımızın Avrupa Şampiyonası grup elemelerindeki Doğu Almanya galibiyetiyle grubunda iddialı duruma gelmesi, Galatasaray'ın Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nda yarı finale yükselmesi, tüm dikkatleri Türk futbolu üzerine çekti.

Hele hele Galatasaray'ın milli futbolcusu Tanju Çolak'ın 1988 Avrupa Gol Kralı olması, yıllar yılı dışlanan futbolumuzu Avrupalıların gündemine getirdi.

Şimdi gerek millî takımlar, gerekse kulüp takımları seviyesindeki rakiplerimizin teknik adamlarının biri gelip diğeri gidiyor ülkemizden ve sürekli futbolumuzu izliyorlar.

Nedir futbolumuzdaki bu aşamanın nedenleri?

Bugünkü kuşakların yemyeşil futbol sahalarına kavuşmuş olmalarından önce teknik adamlarımızın düşünce değişikliğinden söz etmek gerekir. Galatasaray eski Teknik Direktörü Derwall'in uygulama alanına koyduğu hücum ağırlıklı futbol düşüncesinin kısa sürede diğer futbol adamlarımız tarafından da benimsenmesi, bugünkü seviyeye gelmemizde büyük etken olmuştur.

Türkiye'de hücum ağırlıklı futbol çok kısa sürede olumlu sonuçlar vermiş, Birinci Türkiye Ligi'nde 2.80'lik bir gol ortalaması ile 32 Avrupa ülkesi arasında Türkiye onikinci sıraya yükselmiştir.

A millî futbol takımımızın Yunanistan ve Doğu Almanya galibiyetleri, Macaristan'a son saniye golü ile 1-0 yenilmesi, güçlü Avusturya'nın kendi sahasında millî takımımızı 3-2 yenerken verilmeyen bir penaltımız gözlerden kaçmamıştır. Aynı şekilde ümit takımımızın Yunanıstan, Doğu Almanya galibiyetleri, İtalya ile berabere kalması futbolumuzun altyapısı açısından da olumlu işaretler vermiştir.

Bugün özellikle Fransız, İtalyan, İspanyol ve Avusturya basınının da sık sık spor sayfalarında yer verdikleri Türk futbolu artık rakiplerimizin kolay lokması değil, korkulu rüyası olmuştur.

Rüzgâr nereden gelir?

Rüzgârların güneşten geldiğini söylemek çok yanlış olmaz. Rüzgâr havanın hareketinden başka bir şey değildir. Her şeyi hareket ettiren de Güneş'tir.

Örnek olarak bir plajı ele alalım. Güneş, kumları ısıtır ve kumların üzerindeki hava da ısınır. Isınan hava yükselir. Yani, ılık hava yerin yüzeyinde fazla kalmaz. İşte bu havanın basıncı düşüktür.

Öte yandan, denizlerin üzerindeki havanın ısınması daha yavaş olur. Bu daha serin hava, ılık havadan daha ağırdır. Yani, denizlerin üzerindeki havanın basıncı yüksektir.

Atmosfer, bu farklı hava basınçlarını dengelemeye çalışır. Ilık hava yükseldikten sonra, denizlerin üzerindeki serin hava onun yerini almak için harekete geçer. Rüzgâr dediğimiz şey, havanın hareketidir.

Hava tahmincileri çoğu zaman yüksek ve alçak basınçtan söz ederler. Bu çok büyük hava kütlelerinin basınçları farklıdır. İşte bu nedenle biri öbürünün yerini alırken rüzgârları oluştururlar.

Bazı ağaçlar niçin yaz kış yeşil kalırlar?

Ağaçların çoğu ilkbahar ve yaz aylarında yeşildirler. Kış gelmeden önce yapraklarını dökerler. Ama çam ve servi gibi bazı ağaçlar, yıl boyunca yeşil kalırlar.

Yaprakların renk değiştirmesinin ve dökülmesinin bir nedeni vardır. Bu tür yapraklar kışın dondurucu soğuğuna dayanamazlar. Havalar serinleyince renk değiştirip dökülürler. Kış geçince de ağaç yeni yapraklar çıkarır.

Oysa çam ağaçları, soğuğa karşı dayanıklıdır. İğne biçimindeki yaprakları suyu tutar ve kurumaz. Bu incecik, ama sağlam yapılı yapraklar kışı rahatça geçirebilirler.

Çam ağaçlarının yaprakları yıl boyunca hiç dökülmez. Bazılarının yaprakları birkaç yıl dökülmeden kalır. Zaten eski yapraklarını dökmeden tazelerini çıkarırlar. Bu nedenle hep yemyeşil görünürler.

NİYAZİ YOLTAŞ

TASA KUŞU

BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ, BİR ÜLKENİN BİRİNDE ÇİÇEK KIZ ADINDA BİR KIZ YAŞARMIŞ. GÜNÜN BİRİNDE BABASI ÖLÜNCE ÇİÇEK KIZI BİR TASADIR ALMIŞ.

NE MALIMIZ VAR NE PARAMIZ... BUNDAN BÖYLE BİZ NASIL GEÇİNECEĞİZ?..

TASALANMA KIZIM, YARINDAN TEZİ YOK BEN ÖRGÜ ÖREDİM, SEN OYA İŞLERSİN, GÜL GİBİ GEÇİNİDİZ!..

O GÜNDEN SONRA ANA KIZ GECE GÜNDÜZ DEMEDEN ÖRGÜ ÖRMÜŞ, OYA İŞLEMİŞ ARDINDAN DA BUNLARI PAZARDA SATARAK GÜL GİBİ GEÇİNİR OLMUŞLAR.

HATTA BİRİKTİRDİKLERİ PARALARLA BİR DE KÜÇÜK TARLA SATIN ALMIŞLAR. AMA ÇİÇEK KIZI YİNE BİR TASA KAPLAMIŞ.

YA TARLAMIZI SEL ALIR, EKTİĞİMİZİ YEL ALIRSA NE YAPARIZ SONRA BİZ?..

ETME KIZIM EYLEME, SEL BASMADAN, YEL ESMEDEN TASALANMAYI BIRAKIP İŞİMİZE SARILALIM!

ANASININ DEDİĞİ GİBİ O GÜNDEN SONRA KOLLARI SIVAYIP TARLAYI EKMİŞ ÇAPALAMIŞ VERİMLİ BİR BAĞA DÖNÜŞTÜRMÜŞLER.

FAKAT ÇİÇEK KIZ, BU SEFERDE BİR BAŞKA TASAYA KAPILIP İŞİ GÜCÜ BIRAKARAK BİR KÖŞEYE ÇEKİLMİŞ BAŞLAMIŞ AHLAYIP OFLAMAYA...

1

YA ASMALARDA BOLCA ÜZÜM OLMAZSA, YA DA SALKIMLAR TANE İLE DOLMAZSA, NİCE OLUR BİZİM HALİMİZ !..

AMAN KIZIM, OLMADIK İŞLERİN TASASINI ÇEKME... TASA DEDİĞİN İSMİ VAR CİSMİ YOK BİR KUŞTUR Kİ ÇALIŞANI ÇABALAYANI BIRAKIR DA İŞSİZ GÜÇSÜZ TEMBELLERE MUSALLAT OLUR... SEN İŞİNE BAK, DERDİ TASAYI BİR YANA BIRAK Kİ TASA KUŞUNA YEM OLMAYASIN!..

AMA ÇİÇEK KIZ İŞİNE SARILACAĞI YERDE KENDİNİ İYİDEN İYİYE TASAYA TELAŞA KAPTIRMIŞ. İŞTE TASA KUŞUNUN BEKLEYİP GÖZLEDİĞİ DE BU ZATEN...

...KAŞLA GÖZ ARASINDA ÇİÇEK KIZI KAPTIĞI GİBİ SIRTINA ALAN TASA KUŞU ONU DOĞRUCA TASALAR ÜLKESİNE GÖTÜRMÜŞ.

ÇİÇEK KIZ BURAYI GÖRÜNCE ŞAŞKINA DÖNMÜŞ...

...CENNETE BENZER BİR ÜLKE... BİR YANDA KUŞLAR ŞAKIYOR, BİR YANDA GÜLLER AÇIYOR... BİR YANDA ŞIRIL ŞIRIL ÇAĞLAYAN LAR, BUZ GİBİ SULAR, ÖTE YANDA ÇEŞİT ÇEŞİT MEYVELER...

ÇİÇEK KIZ CIVIL CIVIL ÖTÜŞEN KUŞLARA BAKIP TASALI TASALI BAŞINI SALLAMIŞ...

AH AH, KEŞKE İKİ YERİNE BİN BİR KULAĞIM OLSAYDI DA BU BİNBİR ÇEŞİT GÜZEL SESİN HEPSİNİ BİRDEN DİNLEYEBİLSEYDİM...

2

SEN MİSİN BÖYLE TASALANAN... BİRDEN TÜM KUŞLAR SUSPUS OLUP ŞAKIMAYI ÖTMEYİ KESİVERMİŞLER, ORTALIKTA NE SES DUYULUR OLMUŞ, NE NEFES...

İŞTE O ZAMAN TASA KUŞU ORTAYA ÇIKIP KIZA SESLENMİŞ...

EY AVARE KIZ, TASA DEDİĞİN ÖYLE OLMAZ BÖYLE OLUR... BAK İŞTE, NE KUŞLARIN ŞARKISI KALDI, NE BÜLBÜLLERİN TÜRKÜSÜ...

ÇİÇEK KIZIN TASASI ARTMASINA ARTMIŞ YA, BİR YANDAN DA AÇLIK GELİP ÇATMAZ MI ?.

AH ŞU DALLARDAKİ MEYVELER BALDAN TATLI, GÜLDEN KOKULU OLSALARDI DA YİYİP YİYİP KARNIMI DOYURSAYDIM...

AMA ELİNİ MEYVE YÜKLÜ DALLARA UZATINCA AĞAÇLAR AYAKLANIP KIZDAN UZAKLAŞMAYA BAŞLAMIŞLAR. ÇİÇEK KIZ DEĞİL BALLI BADEMLİ MEYVE, ACILI BİR BİBER BİLE KOPARTIP YİYEMEMİŞ.

hah.. hah.. ha..

İŞTE O ZAMAN TASA KUŞU YİNE ORTAYA ÇIKIP ÇİÇEK KIZA SESLENMİŞ...

EY AVARE KIZ, TASA DEDİĞİN ÖYLE OLMAZ BÖYLE OLUR... BAK İŞTE NE TATLISINI BULDUN MEYVANIN NE KOKULUSUNU...

KIZIN TASASI ARTADURSUN BU KEZ DE SUSUZLUKTAN KIVRANMAYA BAŞLAMIŞ...

3

AH ŞU AKAN SULAR ŞURUP ŞERBET OLSALAR DA KANA KANA İÇİP SUSUZLUĞUMU GİDERSEM...

AMA SULARA EĞİLİNCE DERELER ÇAĞILDAMAZ, ÇEŞMELER DE AKMAZ OLMUŞ.

BİR YANDAN AÇLIK BİR YANDAN SUSUZLUK ÇİÇEK KIZIN AKLINI BAŞINA GETİRMİŞ.

AH ŞU BENİM APTAL BAŞIM, ANAMIN ÖRGÜSÜNÜ, ELİMİN OYASINI İŞLEMEK DURURKEN, HERŞEYİ TASA EDİP KARA KARA DÜŞÜNCELERE DALMAK SENİN NEYİNE...

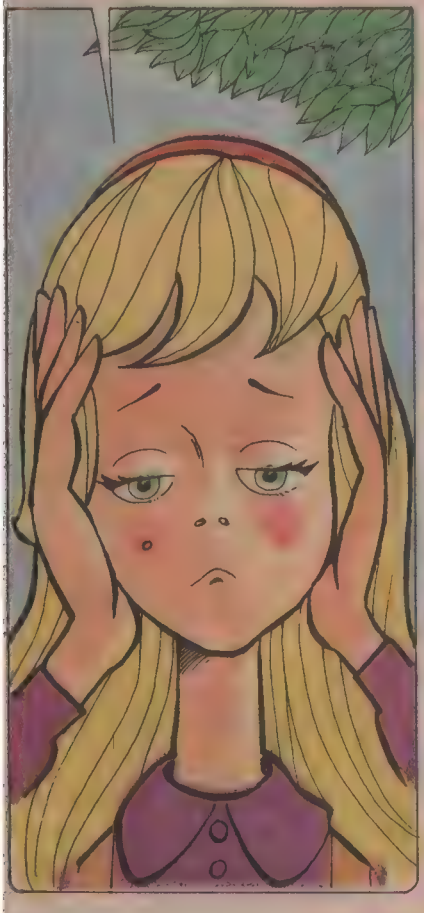

ÇİÇEK KIZIN AKLININ BAŞINA GELDİĞİNİ ANLAYAN TASA KUŞU KANAT ÇIRPA ÇIRPA GÖKYÜZÜNE YÜKSELMİŞ, GİTMİŞ BİR BAŞKA AVARENİN BAŞINA DERT AÇMAYA.

OH DEDE, NE OLURSUN BENİ BURADAN KURTAR, ANAMA KAVUŞTUR...

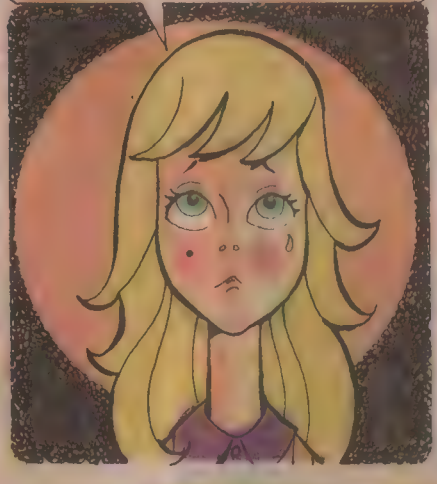

TASA KUŞUNDAN KURTULAN ÇİÇEK KIZ DERİN BİR OHHH ÇEKMİŞ.
BİRDEN AKSAKALLI BİR DEDE ORTAYA ÇIKMIŞ...

BENİM ADIM OHHH DEDE... NEDEN ÇAĞIRDIN BENİ KIZIM?..

ÇİÇEK KIZ GÖZLERİNİ AÇINCA KENDİNİ ANAŞININ DİZİ DİBİNDE BULMUŞ. O GÜNDEN SONRA DA TASAYI KEDERİ BİR YANA ATIP, GÜLER YÜZ, TATLI DİL İLE İŞİNE GÜCÜNE SARILIP ANASIYLA BERABER MUTLULUK İÇİNDE YAŞAMIŞ.

4

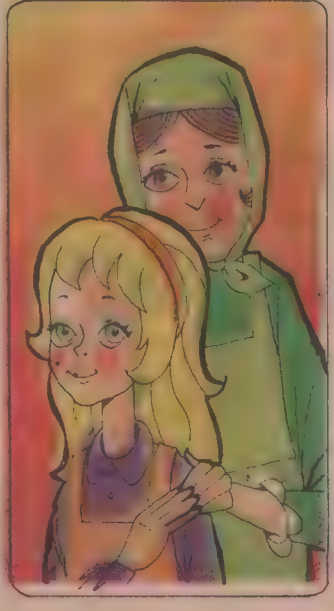

GÖKTEN ÜÇ ELMA DAHA DÜŞTÜ. OLUR OLMAZ ŞEYLERİ TASA ETMEYENLERİN BAŞINA...

NİYAZİ YOLTAŞ

PUL

Kemal Aslı Yorgun

ATATÜRK PORTRELİ SÜRŞARJLI SÜREKLİ POSTA PULLARI

Posta ihtiyacını karşılamak üzere ATATÜRK portreli üç pul yeni kıymetler ile 8 Şubat 1989 günü çıkarıldı.

Bu sürşarjlı pullardan biri, 22 Haziran 1983 tarihinde çıkarılan 15 liralık ATATÜRK portreli puldur. Bu pul, 50 lira kıymet ile sürşarj edilerek eski değeri kapatıldı.

Diğer iki pul ise, 18 Aralık 1985 günü çıkarılan ATATÜRK portreli pullardır. Bunlardan 10 liralık pul 75 lira ve 20 liralık pul ise 150 lira kıymetle sürşarj edilerek eski değerler silinmiştir.

Pulların tedavüle çıkışı nedeni ile PTT tarafından ilk gün damgası kullanılmadı ve özel zarf yapılmadı. Bu pullar sürekli olarak tedavülde kalacaktır.

TARİHİ ESERLER SERİSİ

PTT Genel Müdürlüğü aldığı bir kararla, tarihi eserlerimizi pullarda tanıtmayı amaç edinmiştir. 8 Şubat 1989 günü dört pul çıkarılmıştır. Pulların toplam değeri 2050 liradır.

Pullar, ofset usulü ile 100 pulluk tabakalar şeklinde basılmıştır. Pulların boyutları 41×26 mm'dir.

Pullar sırası ile:

Hacılar köyündeki kazılarda bulunan "Oturan Çocuklu Tanrıça." (M.Ö. 6 bin). Cinsi: Pişmiş Toprak.

Alişar köyündeki kazılarda bulunan kurşun figür (M.Ö. 19-18. yüzyıl). Kurşundan yapılmıştır.

Kültepe kazılarında bulunan insan biçimli vazo parçaları (M.Ö. 18. yüzyıl). Cinsi: Pişmiş Toprak.

Boğazköy-Büyükkale kazılarında bulunan "Dağ Tanrısı" heykeli (M.Ö. 14. yüzyıl). Bu heykel fildişinden yapılmıştır.

Pulların tedavüle çıkarıldığı 8 Şubat 1989 günü tüm posta merkezlerinde ilk gün damgalı özel zarflar satışa çıkarılmıştır. Bu zarflar daha önce tükenmediği takdirde posta merkezlerinde 8 Mayıs 1989 gününe kadar satılacaktır.

ANKARA 1989 ULUSAL POSTA PULLARI SERGİSİ

PTT Genel Müdürlüğü ile Türkiye Filateli Dernekleri Federasyonu üyeleri 11 Şubat 1989 günü Ankara'da PTT Genel Müdürlüğü'nde bir araya gelerek 1989 Aralık ayında Ankara'da ulusal bir serginin yapılmasına karar vermişlerdir. Bu sergiye 14-21 yaş arasındaki gençlerimiz katılabileceklerdir. Bu sergi hakkında bilgi almak isteyen gençlerimiz dergimiz Pul Köşesi'ne başvurabilirler.

YENİ KALEDONYA

Yeni Kaledonya Posta İdaresi Seul'de yapılan Olimpiyat Oyunları anısına 150 frank kıymetinde masa tenisini gösteren bir pulu tedavüle çıkarmıştır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İNSAN HAKLARI SERİSİ

İnsan Hakları Antlaşması'nın 40. yıldönümü anısına Birleşmiş Milletler Posta İdaresi üç pul ve bir blok tedavüle çıkarmış bulunmaktadır. Pulların tedavüle çıkarıldığı gün Birleşmiş Milletler'in posta merkezlerinde özel damga kullanılmış ve bu amaca uygun olarak özel zarflar hazırlanmıştır.

OKAN

LAYYAR ÖZKAN

BİLMECE BULMACA

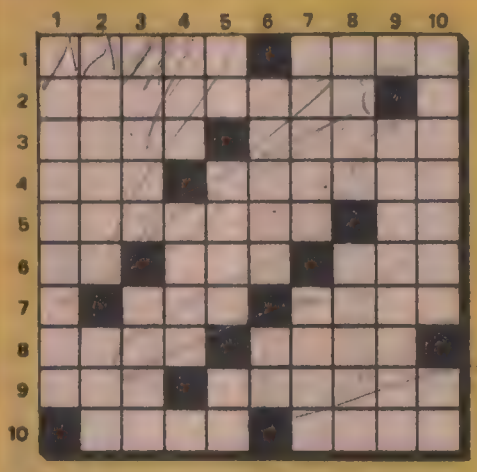

Hazırlayan: MEDİH YEGÜL

SOLDAN SAĞA: 1- Ayağın ve ayakkabının alt yüzü.. Tartılan bir şeyin kap ağırlığı, 2- Eğe ile aşındırmak, 3- Çocuk bakıcılığı yapan aklı başında uşak (erkek dadı).. Suyu, sıcak olarak yerden çıkan hamam (kaplica), 4- Mesleği ve işi "çocuk doğurtmak" olan kimse.. Vücutta fazla terlemekten meydana gelen ufak ufak pembe kabartılar, 5- KÖTÜLÜK ile anlamdaş olan bir kelime.. Bir nota, 6- Bir ünlem.. Şekli (U) harfine benzeyen telli bir çalgı.. Ticaret kazancı, 7- Eşi ve benzeri olmayan (biricik).. Babaların kız kardeşi, 8- Bilim.. Kuru bakla içi haşlanarak yapılan ezme, 9- Bir başlık çeşidi.. Masal hırsızı veya masal haydutu, 10- Camdan yapılan ve ağzı dar olan uzunca bir kap çeşidi.. Geniş ve açıklık yer (meydan).

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Havada çalışan bir taşıt aracı, 2- Büyük erkek kardeş.. Hayvan ölüsü, 3- Bir dağın iki tepesi arasında geçit şeklini alan alçak yer.. Kar fırtınası, 4- Karışık renkli.. DÜNYA, CİHAN, KÂİNAT anlamında bir sözcük, 5- Hangi şey.. Kemiklerin iç boşluklarını dolduran yağlı madde. Bir harfin ince okunuşu, 6- Afrika'nın kuzeydoğusunda bir ülke adı.. Bir nota, 7- DELİNMİŞ ile eş anlamlı bir kelime.. At üretilen çiftlik, 8- Düşünme ve anlama gücü (us).. Bir çoban çalgısı, 9- Parlaklık vermek için bir şeye cilâ sürme, 10- Dünyadaki büyük kara parçalarına (kıtalara) verilen bir ad.. İçinde yabani hayvan barınan kovuk.

Çözümler 30. sayfada

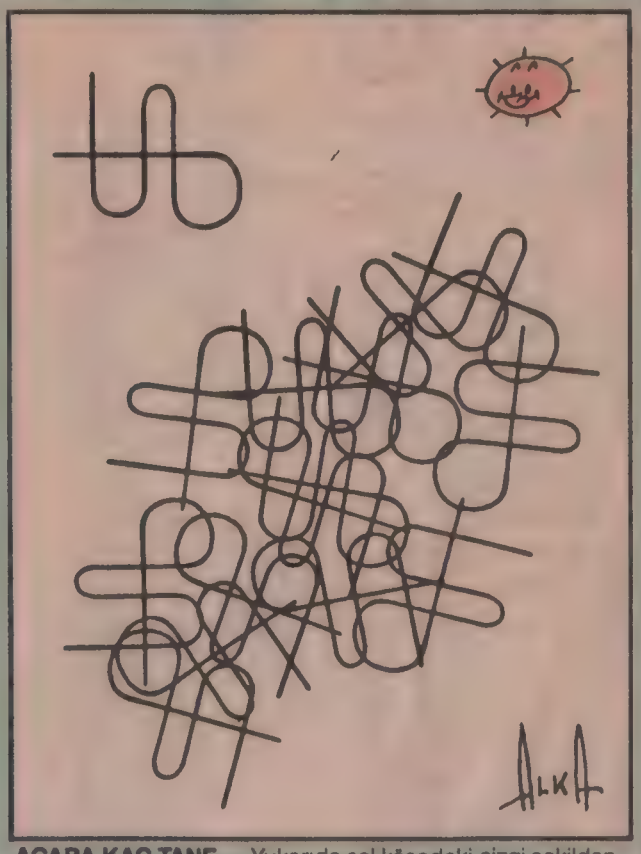

ACABA KAÇ TANE — Yukarıda sol köşedeki çizgi şekilden, bu karmakarışık resim içinde kaç tane var? Bulun bakalım.

ÇELEBİ'NİN BAŞI DERTTE — Zavallı bir keçi ormanda yolunu kaybetmiş. Genç sahibini arıyor. Acaba ormanda saklı olan genç köylüyü bulabilir misiniz?

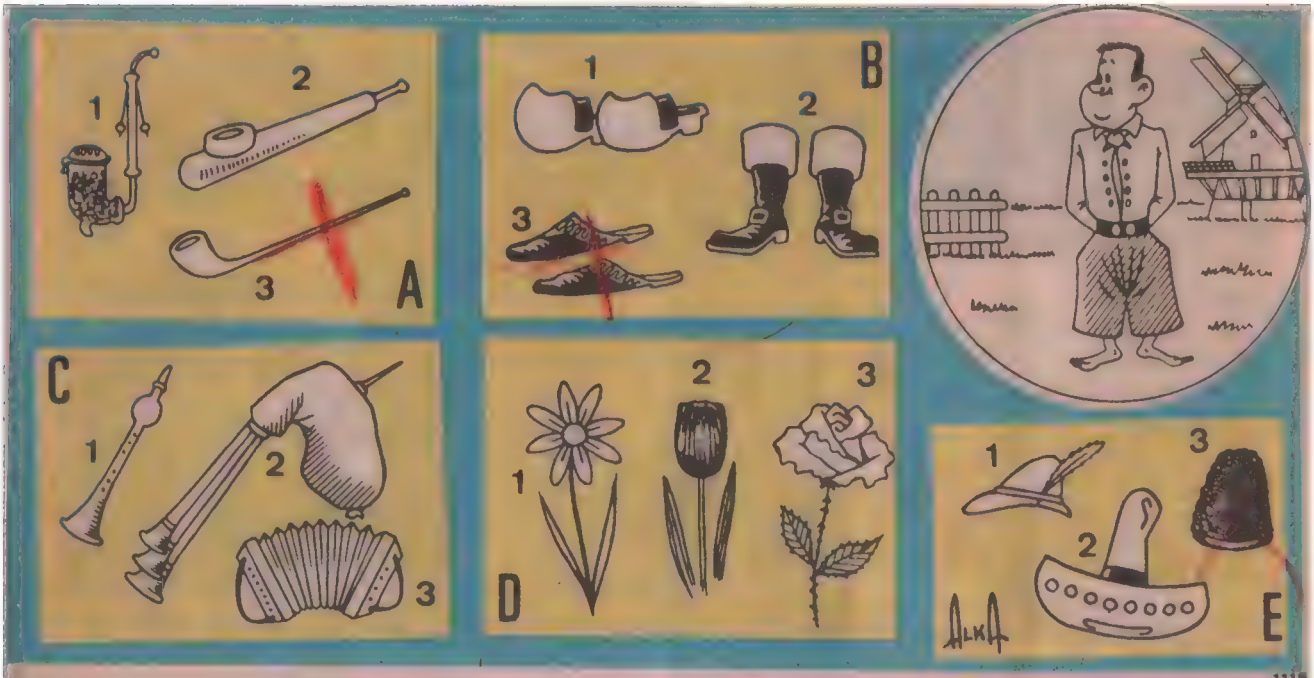

1115

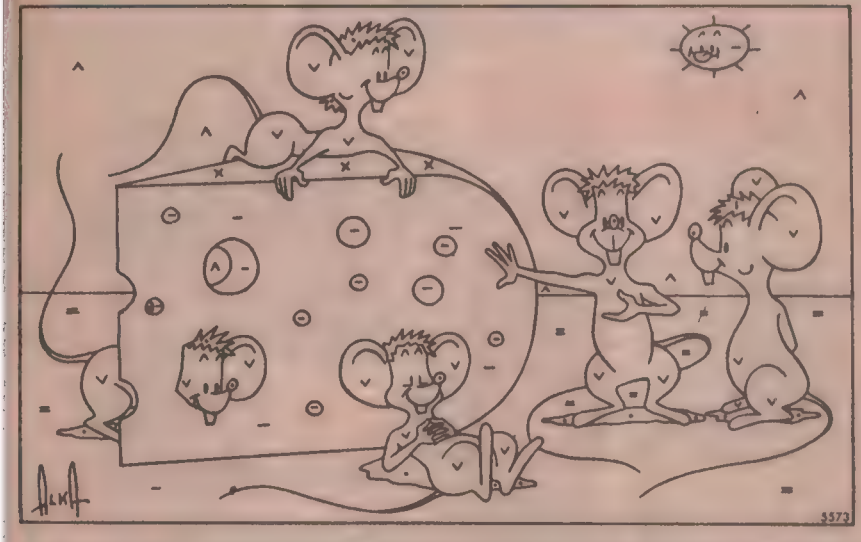

5573

ZAVALLI HOLLANDALI (yukarıda) — Hollandalı balıkçı dostumuz Piet'in canı sıkılıyor, çünkü kişisel eşyalarını kaybetmiş. Bir harfle belirtilmiş her kutuda onun bir eşyası var. Hollandalının eşyalarını bulabilir misiniz?

FARELERİN BAYRAMI (solda) — Koskoca peyniri bulan fareler bayram yapıyor. Resmin güzelleşmesi için yardımcı olur musunuz? (v) ile gösterilmiş bölgeleri açık griye, (-) sarıya, (x) kirli sarıya, (=) kırmızıya, ters yapılmış v'ler açık maviye, (.) siyaha ve (—) uzun çizgi ile gösterilen peynirin kendisi portakal rengine boyanacak.

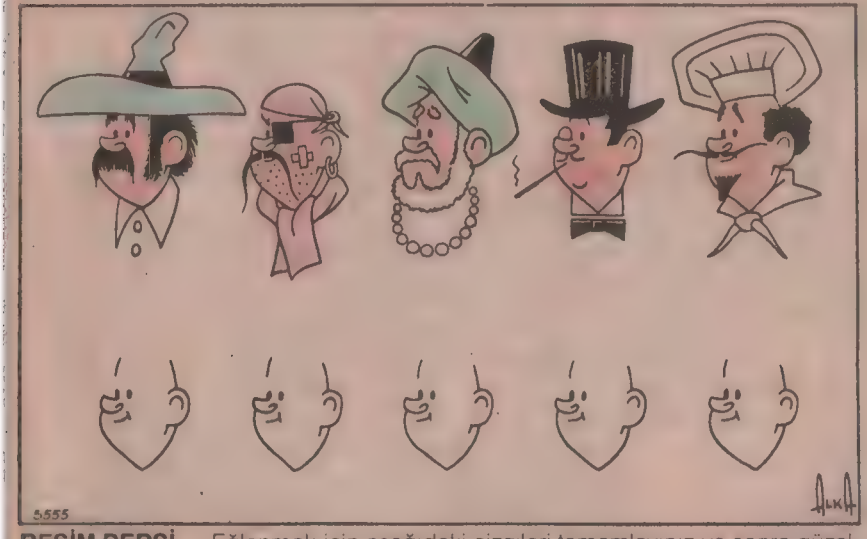

5555

RESİM DERSİ — Eğlenmek için aşağıdaki çizgileri tamamlayınız ve sonra güzelce boyayınız bakalım.

Bilmeceler

(1) Filin üstündeki bir karıncaya, yerdeki karıncalar ne demiş?
ONUR ÇELEN
Çerkeş-Çankırı

(2) Biber denize düşünce ne olur?

Topluiğne dikiş iğnesine ne demiş?
MURAT KAZANCILAR
Uşak

(3) Herkes uyur, İlyas Baba uyumaz?
DİDEM ERİŞEN
Bursa

Cevapları: (1) "Ez onu ezi"; (2) Turşu, Kafasız. (3) Saat.

TREN

Vagonlar sıra sıra
Tren giderken Kars'a.
Sılaya haber salsa,
Durup beni de alsa.

Aşar dere, tepe, düz,
Durmadan gece gündüz,
Dumanı tüte tüte
Düdüğü öte öte.

Dağları dele dele,
Hasreti sile sile,
Haydi git güle güle
Güzel tren, hoş tren.

HANDE BOZTAŞ
Gaziosmanpaşa-İstanbul

ÇINAR

Koca bir çınar vardı
Bizim tarla yolunda
Gölgeydi yolculara
Yuvaydı sincaplara

Bir gün görememiştim
O kocaman çınarı
Nerde diye ararken
Gördüm katil baltayı

Dedem dikmişti diye
Bakardım gözüm gibi
Yere düşmüş görünce
Ölmüş sandım kendimi.

ARZU DİLMAÇ
Samsun

HUZUR

Havada uçan güvercin gibi,
Huzurlu olabilir miyim?
Bütün kederlerimi unutabilir miyim?
Unutmasam da yine yaşam sürüyor.

Yaşam dışında kalmak mümkün mü?
Huzurlu olabilen insan
Aynen sanki dalgasız bir denize benzer.
Bir gün gelir huzura kavuşurum.

ADEM BOZKURT
Bolu

PEYZAJ

SERHAN SANLI / Sultanhisar-Aydın

Fıkralar

ARININ SOKMASI

Ali, derse geç kalmıştı. Öğretmen sorunca, Ali:
— Arı soktu, öğretmenim. Dedi.
Öğretmen, nedenini sorunca:
— Söyleyemem, öğretmenim. Dedi.
Öğretmen:
— O zaman otur yerine.
— Oturamam, öğretmenim.

SEMA ZENGİN
Çaycuma-Zonguldak

MAYMUN İLE ASLAN

İş için başvuran gence, sirk müdürü,
— Bizim maymun, bugün öldü. Maymun postuna girip oyuna çıkmayı kabul edersen, bu akşam başla. Dedi.
Genç adam, akşam maymun postu ile gösteri yaparken, ayağı kaydı ve aslan kafesine düştü. Can havliyle bağırdı:
— Aman kurtarın beni! Ben, maymun değilim!
— Sus! Bağırma, biz aslan mıyız sanki?

EROL OFLAZ
Kocaeli-Sakarya

ARKADAŞ

Akıl hastanesinde doktor iki deliyi çağırır ve bir dolabı, ikinci kata çıkarmalarını söyler.
Biraz sonra, bunlardan birini merdivenlerde kan ter içinde dolabı taşırken görünce,
— Arkadaşın nerede?
Diye sorar. Deli de:
— Arkadaşım içerde rafları taşıyor.

MURAT CEYLAN
Midyat-Mardin

KAYBOLMUŞ MU DEMEKTİR?

Küçük Nilgün, babasına sordu:
— Bir şeyin nerede olduğu bilinirse, kaybolmuş mu sayılır?
— Sayılmaz tabii.
— İyi öyleyse. Az önce saatimi denize düşürdüm de.

DİLEK SARI-DERYA SARI
Kayseri

MESELE YOK

— Tavuğum çimenlerinizi berbat ettiği için üzgünüm.
— Üzülmeyin canım. Bizim köpek de onu boğdu.
— O zaman mesele yok! Ben de az önce arabamla köpeğinizi ezmiştim.

HACER KARKOR
Kozan-Adana

Mektup Arkadaşı

MUSTAFA BORLU (13)
Fevzi Çakmak Mah.
Nil Cad. Kalite Ap.
Kat: 2 No: 5
KAYSERİ

HÜSNİYE ALKIŞ (13)
Yeşilova Köyü
Mustafa Kemal Paşa-
BURSA

EBRU ASLAN (8)
GÖNÜL ASLAN (7)
Deprem Ev. 29-Ap.
No: 201
Emet-KÜTAHYA

SERPİL YILDIZ (13)
Atatürk Mah. 837/3. Sok.
No: 5
Bornova-İZMİR

SEZEN ÇALIŞ (8)
Cami Kebir Mah.
Paşalı Sok. 5/7
Seferihisar-İZMİR

SEDEF LAÇİN (12)
Cemil Topuzlu Cad.
18 Mart Sok.
Erdeniz Ap. No: 6/16
Çiftehavuzlar-İSTANBUL

EVREN YILMAZ (8)
Güllübahçe Kasabası
PTT Lojmanı
Söke-AYDIN

LÜTFİYE KARA (14)
KEMAL KARA (11)
Ulucak Köyü
Menemen-İZMİR

ÜLKÜ TURPÇU (11)
Yeni Mah. Filiz Evler
A Blok No: 19
Çaycuma-ZONGULDAK

MUSTAFA İNCE (13)
Park Mah. Mezarlık Sok.
No: 12
Germencik-AYDIN

FERAY KESEN (14)
Yeni Mah. Güneş Sok.
No: 17
Sarıgöl-MANİSA

HANDAN ASLAN (13)
AYSUN ASLAN (11)
BURCU ASLAN (10)
PTT Ev. 1375/2 Sok.
Kat: 2 No: 4
Yüreğir-ADANA

TARIK BEKTAŞ (14)
Tuzla Yol Mah.
8036. Sok. No: 7
Çiğli-İZMİR

OSMAN HATİPOĞLU
(14)
Hatipoğlu Tic.
Yün Orlon Tuhafiye
Ergünler Cad. No:18/A
Ardeşen-RİZE

AYNUR ZAMBAK (8)
Aufdem berge 8 A
3177 Westerbeck
BATI ALMANYA

PINAR SÖNMEZ (13)
Kordonboyu Cad.
Göksu Sitesi
A Blok No: 19
Yenimahalle-ANKARA

HAKAN TUTKA (11)
T. İş Bankası
Yenihisar-Didim Şubesi
Söke-AYDIN

YAŞAR ATAM (14)
Cumhuriyet Cad. No: 55
Iğdır-KARS

BURCU GÜRLER (10)
11/142 Warners Ave.
Bordı Beach NSW 2026
Sydney-AUSTRALIA

YUSUF ÇOM (11)
Batı Cad. Eminoğlu Ap.
No: 47 E-Blok
Feriköy-İSTANBUL

ZEHRA KARACA (12)
Pirireis Mah. 540 Sok.
Karayolları Ap. No: 30/3
MERSİN

YUSUF IŞIK (14)
Çavuşlu Mah. 5147 Sok.
No: 20
MERSİN

MUSTAFA ÇAYLI (13)
Ataköy 5. Kısım A/9 Blok
Kat: 9 No: 58
Ataköy-İSTANBUL

TOLGA KIRKOYUN (13)
Çarşı İçi No: 5
Saray-TEKİRDAĞ

ESİN ÖCAL (12)
İsmet Paşa Mah.
6211 Sok. No: 13
Dikili-İZMİR

ASLI DOST (13)
ALPER DOST (11)
Yeni Mah. Fatih Cad.
1. Ara Sok. No: 2/8
Lüleburgaz-KIRKLARELİ

HANDAN GÖRÜCÜ (13)
Pazarcı Mah.
Cemal Gürsel Cad.
No: 77
Gazipaşa-ANTALYA

ÖZLEM DİKER (12)
Yeşil Sok. No: 1512
Gazi-ANKARA

RAMAZAN SADIK
YILDIRIM (12)
Feld Str. 27
3150 Peine
BATI ALMANYA

ADSIZ

BERNA EVEGÜ / Üçkuyular-İzmir

Ülkeleri Tanıyalım

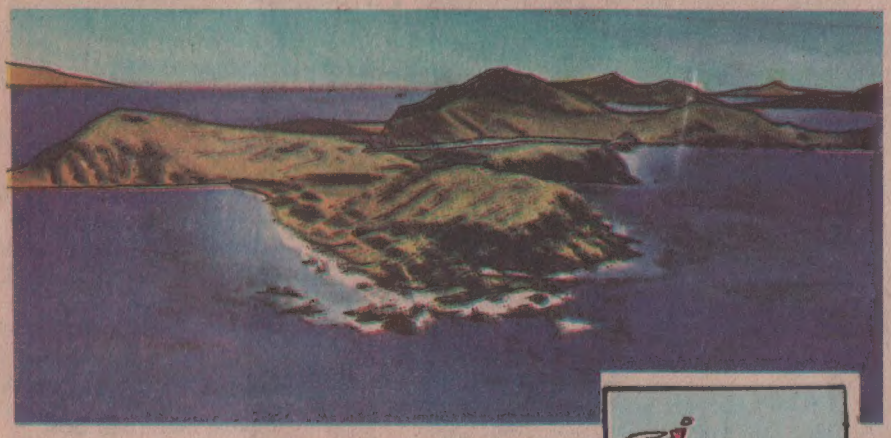

Trinidad'dan genel bir görünüş.

Trinidad ve Tobago

Trinidad ve Tobago, Antiller'de iki küçük adadır. Trinidad, Orinoco Irmağı'nın ağzı açıklarında, kıyıdan Bocas del Dragon ya da Boca de la Serpiente ile ayrılır; 4.828 km²'dir. Tobago Adası ise, Trinidad'ın kuzeydoğusundadır.

Trinidad, konumu ve yapısı bakımından, And Dağları ile yüze çıkmış bir sıradağın dorukları olan Küçük Antiller arasında bir geçiş bölgesidir.

Venezuela'nın Paria Yarımadası'nın uzantısı olan Kuzey Yarımadası'nın en yüksek noktası 940 m'dir. Adanın ortasında tepeler ve ovalar yer alır. Petrol işletmelerinin büyük kısmı ve Pitch Lake doğal asfalt yatağı güney yarıadadadır.

Özellikle şeker, kakao, kopra, turunçgiller, muz, kahve ve pirinç tarımı gelişmiştir. Hayvancılık ve orman işletmeciliği de iyi sonuçlar vermiştir. Toprak altındaki başlıca gelir kaynağı 1909'dan beri çıkarılan petroldür; ham petrolün bir kısmı adada damıtılır.

Nüfus bileşiminin özelliği, birbirini izleyen yerleşme dalgalarının neden olduğu aşırı karışıklıktır; Fransız, İspanyol, Portekiz ve İngiliz asıllı beyazlar, ataları adaya köle ticareti sıralarında getirilen zenciler, daha yeni devirlerde de Hintliler ve Çinliler. Adada hemen hemen herkes İngilizce konuşur.

Kolomb tarafından keşfedilen (Temmuz 1498) Trinidad'ı İspanyollar işgal ettiler (1532). W. Raleigh'ın (1595), Hollandalılar'ın (1640-1677), sonra da Fransızlar'ın (1677-1690) hücumuna uğrayan ada, İngilizler'in eline geçti (1797) ve Amiens barışıyla İngilizler'e bırakıldı (1802); 1958-1962 arasında Batı Hint Adaları Federasyonu'na bağlandı.

1962'de, Batı Hint Adaları Federasyonu'nun dağılmasından (Mayıs) sonra, Trinidad ve Tobago Adaları, Commonwealth (Büyük Britanya Uluslar Topluluğu) çerçevesi içinde bağımsızlık (Ağustos) kazandı.

YÜZÖLÇÜMÜ	5.128 km²
NÜFUSU	1.190.000
BAŞKENTİ	Port of Spain
DİLİ	İngilizce
DİNİ	%36 Katolik, %30 Protestan, %23 Hindu, %6 Müslüman, %3 Musevi
PARASI	Dolar

Cevaplar

GENEL BİLGİ TESTLERİ
Cevap Anahtarı
1/D, 2/C, 3/B, 4/C, 5/B, 6/D, 7/C, 8/A, 9/D, 10/B, 11/B 12/D, 13/A, 14/C, 15/B.

DENEKTAŞI
1. Özne, 2. Memduh Şevket Esendal, 3. Kırşehir, 4. İbrahim Müteferrika, 5. Robot, 6. Louis De Funes, 7. Sarımsak, 8. Peter Pan, 9. Şeyhülislam, 10. Ozon tabakası.

Bulmaca Çözümleri

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1- Taban, dara, 2- Eğelemek, 3- Lala, ılıca, 4- Ebe, isilik, 5- Fenalık, la, 6- Ey, lir, kâr, 7- Tek, hala, 8- İlim, fava, 9- Kep, harami, 10- Şişe, alan.
YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Teleferik, 2- Ağabey, leş, 3- Belen, tipi, 4- Ala, Âlem, 5- Ne, ilik, he, 6- Mısır, fa, 7- Delik, hara, 8- Akıl, kaval, 9- Cilâlama, 10- Anakara, in.

ACABA KAÇ TANE
14 adet çizgi şekilden var resimde. Resim bir hayli karışık, bulması herhalde biraz güç oldu değil mi?

ÇELEBİ'NİN BAŞI DERTTE
Keçinin kaybettiği genç sahibinin nerede olduğunu kuşkusuz bulmuşsunuzdur. Soldaki iki ağacın dibinde ters olarak bulunuyor.

ZAVALLI HOLLANDALI
A/3 B/1 C/3 D/2 E/3

FARELERİN BAYRAMI
Eğer söylendiği gibi resmi boyamışsanız ortaya çok güzel bir tablo çıkmıştır.

RESİM DERSİ
Bu değişik başları çizmek sizi eğlendirmiştir herhalde...

Zehra Ablam ve Ben

Hale Kuntay
Resimler: Engin İyimen

Koskocaman Bir Armut...

Armut sever misiniz? Ben çok severim. Ve sanıyorum ki dünyanın en güzel armudunu da yedim.

Şöyle oldu:

Bizim Etiler'deki manavın önünden geçiyordum, yaylı bir şeye koskocaman bir armut asmıştı. Yakından görmek için yaklaştım, gerçekten de bir armut idi, koskocaman bir armut. Ağzımın sulandığını hissettim.

— Kaça bu armut? diye sordum.

— Bin, dedi manav.

Ama benim bin liram yoktu ki. Koşarak eve gittim. Zehra ablama:

— Manavda dünyanın en büyük armudunu gördüm abla, dedim.

— Alsaydın.

— Bin liraymış bir armut, o kadar param yok ki, alamadım.

— Bende para var, ama bakalım gerçekten dünyanın en büyük armudu mu, önce görmeliyim, dedi.

Beraber manava gittik. Ablam armudu görünce bana hak verdi. Ne kadar da mis gibi kokuyordu. Koskocaman bir armut bahçesi gibi tek başına kokuyordu.

Zehra ablam parayı ödedi ve armudu aldık.

— Ucundan bir lokma ısırayım, dedim.

— Olmaz, diye karşı koydu Zehra ablam, önce iyice yıkayacağız.

Eve gelince Zehra ablam uzun uzun armudu yıkadı, ondan sonra da kuruladı. Armut daha da güzel kokmaya başladı.

— Haydi yiyelim, dedim.

— Olmaz, dedi Zehra ablam, bilirsin annemiz armudu çok sever, ona hediye edelim.

— Olur, dedim alçak sesle, başka ne diyebilirdim ki?

Az sonra annem geldi eve.

— Bu ne kadar kocaman bir armut, diye şaşırdı kaldı mis gibi kokan armudu görünce.

Benimse sürekli olarak ağzım sulanmakta idi.

— Yiyelim, dedim.

— A, olmaz, babanız armudu çok sever, onu beklemeliyiz, dedi annem.

Yutkundum. Başka ne yapabilirdim ki?

Hep gözüm armutta idi. Bir türlü vakit geçmiyordu. Etrafı mis gibi bir koku sarmıştı.

Nihayet akşam oldu ve babam geldi eve.

— Bak Rasih, çocuklar bize ne almışlar, diye annem koskocaman armudu babama gösterdi.

— Hiç bu kadar büyük armut görmemiştim, dedi babam ve hayretle armudu inceledi. Bakalım görüntüsü gibi tadı da güzel mi?

— Haydi bakalım, dedim.

— Şimdi olmaz, dedi babam. Yemekten sonra.

Yutkundum. Başka ne yapabilirdim ki?

Yemekten sonra annem sofranın ortasına bizim koskocaman armudumuzu getirip koydu. Babam armudu tabağına aldı ve dörde böldü, sonra her birimize bir dilim verdi. Durmadan yutkunuyordum. Bir dilim annem aldı, bir dilim Zehra ablam, bir dilim de babamın tabağında kaldı.

Görüntüsü gibi tadı da çok güzeldi bizim koskocaman armudun. Belki de alır almaz hemen yemiş olsaydım, bu kadar keyif almayacaktım, çünkü annem de, babam da, Zehra ablam da armudun tadını çok beğendiler.

ELİF
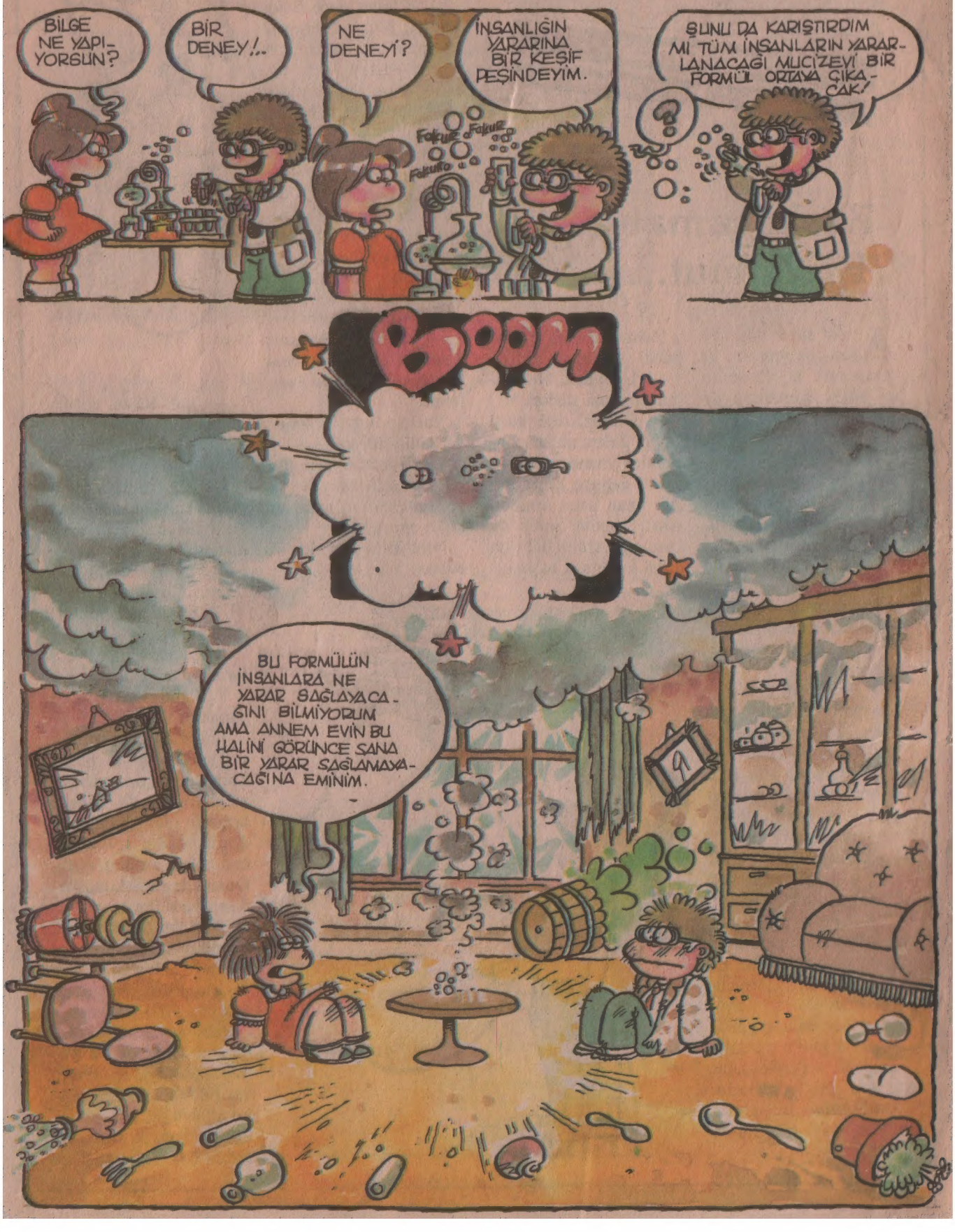
İsmail GÜLGEÇ